

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 17: Filozofie, politologie a ostatní humanitní a společenskovední obory

Odkaz manipulátorů

aneb

Hybridní válka na pozadí demokratických voleb

Aleš Čermák

Ústecký kraj

Děčín, 2018

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 17: Filozofie, politologie a ostatní humanitní a společenskovední obory

Odkaz manipulátorů

aneb

Hybridní válka na pozadí demokratických voleb

The Legacy of Manipulators

or:

**Hybrid Warfare in the Background of Democratic
Elections**

Autor: Aleš Čermák

Škola: Gymnázium Děčín, Komenského nám. 340/4, 405 02 Děčín

Kraj: Ústecký kraj

Konzultant: Mgr. Milan Šonka

Děčín, 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou práci SOČ vypracoval samostatně a použil jsem pouze prameny a literaturu uvedené v seznamu bibliografických záznamů.

Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze soutěžní práce SOČ jsou shodné.

Nemám závažný důvod proti zpřístupnění této práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů.

V Děčíně dne 1. 3. 2018 .....

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval panu magistru Šonkovi, který mi předával cenné rady a poznatky týkající se nejen techniky psaní práce, ale i doporučené formy jejího obsahu.

Anotace

Má práce popisuje podoby, techniky, šíření a cíle propagandy. Skrze historický kontext popisuji vývoj propagandy jakožto umění. Zabývám se konkrétními příklady užití propagandy v nedávných volbách a reakcemi lidí na dezinformace v běžném životě. Rovněž rozebírám úlohu médií (mainstreamových i alternativních) ve světě manipulace.

Klíčová slova

propaganda; manipulace; psychologie; dezinformace; fake news; média; politika; historie

Annotation

My work describes forms, techniques, spreading and targets of propaganda. Through historical context I describe evolution of propaganda as a craft. I deal with concrete examples of propaganda usage in recent elections and also people's reaction to desinformation in common life situations. I analyze the role of media (mainstream and alternative) in the world of manipulation aswell.

Key Words

propaganda; manipulation; psychology; desinformation; fake news; media; politics; history

Obsah

1. Úvod	7
2. Teorie propagandy	8
2.1. Co je propaganda	8
2.2. Jak funguje propaganda	8
2.3. Šíření propagandy	9
2.3.1. Cíle šíření propagandy aneb Sociální bubliny.....	10
2.3.2. Techniky propagandy aneb Psychologické hry	12
2.3.3. Způsoby šíření propagandy aneb Jednání přes prostředníka.....	14
2.3.4. Nástroj propagandy aneb Dezinformace jako zbraň	15
3. Propaganda v historické praxi	16
3.1. Inspirace od předků.....	16
3.2. Církev jako tvůrce propagandy.....	16
3.3. Propaganda pod taktovkou státního aparátu 20. století	17
3.3.1. Nacistická propaganda aneb Démosthenés v uniformě.....	18
3.3.2. Sovětská propaganda aneb Fotografie jako důkaz	20
3.3.3. Britská propaganda aneb Válkou proti válce	24
3.3.4. Americká propaganda aneb Coup d'état na objednávku.....	25
3.3.5. Popírání minulosti aneb Národní kostlivci ve skříni.....	27
4. Propaganda v současné praxi.....	32
4.1. Zůstaneme doma	32
4.2. Sametová revoluce a smrt Martina Šmída	32
4.3. Mediální prostředí v České republice	33
4.3.1. Nadnárodní korporace aneb Televizní národ.....	34
4.3.2. Kdo koho motivuje aneb Mediální magnáti a informační byznys	38
4.3.3. V hledáčku ministerstva aneb Hybridní válka	43
4.3.4. Fact-checking aneb Hlídací psi hlídacích psů	48
4.4. Vliv dezinformací na demokratické volby.....	49
4.4.1. Sociální sítě aneb Svoboda lži.....	50
5. Závěr.....	56
6. Seznam použité literatury	58
6.1. Tištěné zdroje.....	58
6.2. Internetové zdroje	58
7. Seznam obrázků.....	68

1. ÚVOD

Dovolím si sám sebe označit za člověka zainteresovaného ve věcech veřejných. Není mi lhostejné politické dění, ani současná situace nejen v zemi naší, ale i v těch sousedních. Proto s rostoucím neklidem pozoruji čím dále se zvětšující objem mocenských skupin, které mají zcela evidentní zájem na rozkladu našeho politického systému a kulturních hodnot založených na odkazu humanismu, a to skrze prostředníky ve formě médií, marketingu, či bílých koní politiky i byznysu.

Pokusy o manipulaci s veřejným míněním, strhávání mas k jednomu jedinému názoru, překrucování fakt a dějinných událostí – to vše se v historii odehrálo nesčetněkrát. O to více je však zarážející skutečnost, že z této historie se lidstvo jako celek téměř nepoučilo. Troufám si tvrdit, že právě naopak.

Dnes, mnohem více než v jakékoliv jiné epoše dějin, můžeme kolem sebe sledovat masivní informační šum takových rozměrů, že i pro vzdělaného a inteligentního člověka, jenž vládne kritickým myšlením, je často obtížné odlišit fakta od fikce – tato dvě slova nemusí být v mezích propagandy antonymy, ba naopak, mnohem častěji tvoří jeden perfektně namíchaný celek.

Jak musí kvalitně zpracované manipulativní sdělení vypadat? Jak se před stovkami a tisíci let zpětně měnila minulost? Mají historické dopady propagandy vliv na náš současný život? Žijeme v hybridní válce? Dají se skrze tzv. „fake news“ ovlivnit prezidentské volby? A jak přijímané informace filtrovat? Na tyto otázky budu při svém bádání hledat odpovědi.

Ve své práci se budu zabírat manipulací a propagandou. A to jak z hlediska teorie, tak i z praktického úhlu pohledu.

První část mé práce bude věnována teorii propagandy. Popíši, jak musí dobře vytvořená propaganda fungovat, na koho musí cílit a jaká kritéria má splňovat pro naplnění svého předpokladu usměrnění, či změnění veřejného mínění a nálady společnosti.

Část druhá, rozsáhlejší, bude směřována směrem k praxi. Uvedu dávné historické příklady manipulace s fakty i snah ovlivnit veřejné mínění. Vše ale nasměruji k současnosti a se stoupajícím letopočtem bude četnost a hlavně sofistikovanosť dezinformačních jevů stoupat. Zaměřím se na současnou českou společnost, její vnímání dezinformací a propagandy, jakožto i její náchylnost k těmto jevům. Budu zkoumat i sám u sebe, zda praktikuji kritické myšlení ve všech případech, kdy by to bylo záhodno.

2. TEORIE PROPAGANDY

2.1. Co je propaganda

„První zaznamenané použití termínu propaganda se datuje do roku 1622. V tomto roce založil papež Řehoř XV. instituci zvanou Sacra Congregatio de Propaganda Fide (Svatá kongregace pro šíření víry). Tento papežský úřad, který vznikl v reakci na šíření protestantismu, měl za úkol koordinovat misijní aktivity katolické církve.“¹

Až v kontextu druhé světové války a později války studené toto slovo získalo silně pejorativní nádech. „Slovo propaganda je v občanské, liberálně-demokratické praxi vnímáno povětšinou záporně. Je to především důsledek propagandistické činnosti politických režimů 20. století, zejména pak fašismu, nacismu a byrokratického socialismu tzv. sovětského typu.“²

Propaganda je cílená snaha o změnu, či usměrnění veřejného mínění ve prospěch zájmové skupiny, tj. lobbistů, politických stran a v krajním případě státního aparátů, či nadnárodní organizace.

2.2. Jak funguje propaganda

Základním pilířem účinnosti propagandy je ovládnutí masy jako jednotného celku. Spojením myšlenkového proudu davu v jeden jediný, externě zadaný cíl vzniká hybná síla k podpoře zájmu, který je, dle slov propagandy, nadřazen všem ostatním, jedná se o kolektivní zájem, „nadzájem“ – z člověka, který tento zájem nesdílí, se stává třídní nepřítel.

Kdo jiný by pak měl o teorii propagandy vědět více než Adolf Hitler: „Je propaganda prostředek nebo účel? Je to prostředek a proto musí být posuzována z hlediska účelu. Její forma musí být účelně přizpůsobena cíli, který podporuje a jemuž slouží.“³ Ve své nechvalně proslulé knize popisuje konkrétní formu, již by měla propaganda mít, aby byla účinná. Propaganda musí být jednoduchá, názorově dohnaná do absurdna, nesmí připustit jakoukoliv pluralitu názorů, která by mohla rozptýlit koncentrovanost masy a připuštění pochyb o správnosti následovaného cíle. Přiznání si možnosti existence objektivního pohledu na věc je nepřipustné.

Propaganda musí být zaměřena na nejslabší a nejjednodušší články masy – skrze ně bude dále růst, až strhne celý dav. Jakmile propaganda udělá tu chybu, že zacílí na nejinteligentnější vrstvy obyvatel, na elity, je odsouzena k neúspěchu. Je důležité si uvědomit, že propaganda útočí na emoce (strach, vášeň, závist, hrdost), nikoliv na rozum.

---

¹ HONSOVÁ, Karolína. *Propaganda – představení fenoménu* [online]. 2015-10-10 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <http://manipulatori.cz/propaganda-predstaveni-fenomenu/>

² FTOREK, Jozef. *Manipulace a propaganda: na pozadí současné informační války*. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0605-9.

³ HITLER, Adolf. *Mein Kampf* [online]. 1926 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <http://files.nepovinna-cetba.webnode.cz/200000026-1d3dc1e37f/Muj%20boj.pdf>

2.3. Šíření propagandy

Propaganda se dá šířit hned několika způsoby. Rozlišujeme propagandu bílou, šedou a černou.

Tzv. bílá propaganda nezakrývá svůj původ, zdroj propagandy se neskrývá, bílou propagandou rozumíme například státem prodávané propagandistické předměty jako CD, trička, knihy apod., které oslavují úspěchy dané země, či přibližují světlé stránky života v ní (Sovětský svaz tyto praktiky provozoval v USA během studené války). Rozhlasové vysílání pro zahraniční posluchače je také typickým příkladem bílé propagandy. Znalost producenta propagandy dává konzumentu nadhled nad jeho zaujatostí a možnost vyfiltrování si hodnotných informací.

Černá propaganda nejenom ovlivňuje, ale také účelově klame. Producent propagandy není znám, celá tato síť manipulací je skryta před zraky veřejnosti a na povrch vyplouvají jen její produkty – sama ryzí propaganda. Jde o hledání špíny, vytváření lží, manipulaci s fakty i důkazy.

Šedá propaganda si bere kus vlastností z předchozích dvou variací propagandy. Zdroj informací může a nemusí být jasný, stejně tak jako jeho produkty – např. průzkum veřejného mínění od věhlasné agentury může být lehce pozměněn na politickou objednávku. Šedou propagandou mohou být rovněž propagandistické filmy zobrazující život ve státě lepší, než ve skutečnosti je (z našeho prostředí například *Žena za pultem* nebo *Okres na severu*), rozdíl mezi nimi a propagandistickými materiály bílé propagandy tkví v tom, že tato manipulace je podprahová a nepřiznaná.⁴

Všechny tyto způsoby mají ale jedno společné: upravují, zkreslují, zamlžují, zčásti nebo zcela přepisují pravdu (bílá propaganda v některých případech naplňuje pouze definici propagandy informační, nikoliv manipulativní, viz následující odstavec). Fakta jsou hlavním nepřítelem a zároveň hlavním nástrojem manipulace. Pravdivá fakta můžeme stavět naproti propagandě před oči masy a jejich neustálým opakováním můžeme vyhrát boj s propagandou – tedy přistoupením na její vlastní hru. Největším problémem svobodomyšlných, kriticky smýšlejících lidí (elit, chtělo by se říci) je právě to, před čím varoval Adolf Hitler v knize *Mein Kampf* – snaží se rozšířit propagandu přes nejinteligentnější vrstvy společnosti. Fakta musí být zákonitě hlavní zbraní proti propagandě, nesmí ale být použita stejným způsobem, jakým je sama manipulativní propaganda využívá – v tomto bodě se z osvěty stává propaganda. Fakta je potřeba cílit na masy pro úspěšnost boje s nepravdou, to zajisté ano, je ale potřeba otevřít diskusi, do které budou připuštěni všichni příslušníci mas – pouhé předkládání faktu, coby pravdy, je technicky vzato propaganda.

Zde se dostáváme k jádru problému. Nemůžeme připustit diskusi o pravdivostech faktů, ne v rozměru připuštění toho, že „každý má svou pravdu“ – pravda je zákonitě pouze jedna a popření tohoto postulátu vede neodvratně k pádu reality objektivity pravdy tak, jak ji známe. Pravda je absolutní. Oblíbeným argumentem propagandy je pluralita názorů (ačkoliv samotná podstata

---

⁴ Volně dle: BITTMAN, Ladislav. *Mezinárodní dezinformace: černá propaganda, aktivní opatření a tajné akce*. Praha: Mladá fronta, 2000. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0843-6.

propagandy tuto pluralitu nemůže tolerovat, jak jsme si řekli v kapitole 2.2.), z níž vyplývá následně i pluralita pravdy – nejnebezpečnější idea ze všech. Na druhé straně musíme o faktech diskutovat, aby se z jejich mechanického předkládání nestala opět propaganda (nutno si uvědomit, že stále hovoříme o propagandě v negativním smyslu, čistě teoreticky tu proti sobě stojí dva významy slova propaganda, přičemž ten druhý, původní, se týká pouhého šíření informací za účelem informovat, nikoliv ovlivnit). Člověk sám musí učinit poznání pravdy, ačkoliv v daný moment může za pravdu pokládat její pravý opak. Co však přiměje člověka, aby se otevřel možnosti toho, že nemusí mít pravdu?

2.3.1. Cíle šíření propagandy aneb Sociální bubliny

Lidé se uzavírají do společností, jejichž klima utužuje jejich vlastní názor – jedná se o normální psychologický jev, je pohodlnější udržovat sebe sama v jistotě, že můj světonázor je ten správný a ostatní jsou omezení. Život v sociálních bublinách je v Česku velmi běžnou realitou. „Když si tedy chcete najít nějakého člověka, který oponuje vašim názorům, stejně si vyberete z toho možného výběru někoho, kdo vám imponuje či je pro vás z té skupiny nějak typický. I když hledáte programově mimo, nakonec skončíte v bublině, protože vaše kontakty vám budou potvrzovat to, co si už myslíte.“⁵

Téma sociálních bublin velice kvalitně popisuje série článků ze serveru lidovky.cz, která zároveň obsahuje zajímavý interaktivní průzkum⁶ toho, jací lidé čtou a sdílejí jaká média:

„Zatímco příznivci Bloku proti islamizaci se nejčastěji líbí příspěvky od Parlamentních listů, které následují weby EuroZpravy.cz a Protiproud, fanoušek TOP 09 označí na Facebooku lajkem nejčastěji produkci DVTV.“⁷

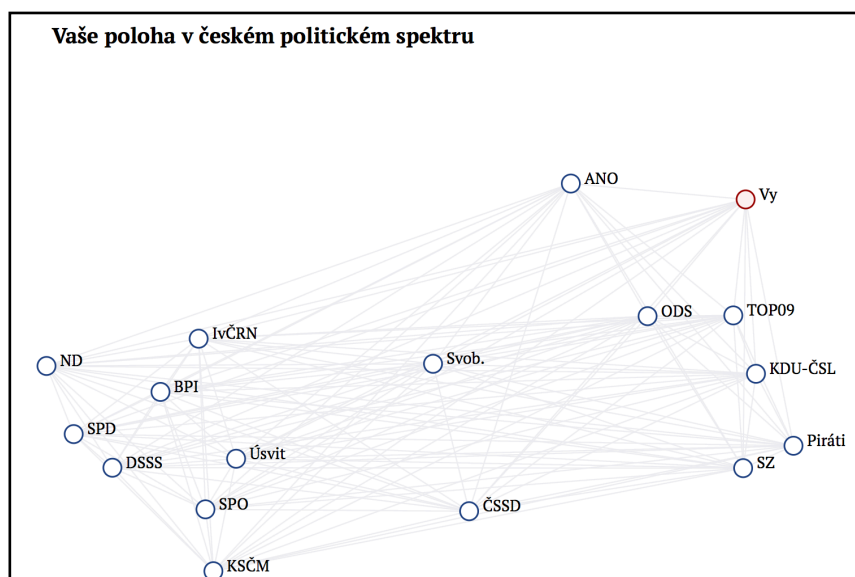
Z průzkumu zjevně vyplývá, že příznivci tzv. antisystémových stran (samotný průzkum na serveru lidovky.cz toto označení užívá s odvoláním na výroční zprávy ministerstva vnitra) jako jsou SPD, KSČM apod., sdílejí a čtou tzv. alternativní weby (Parlamentní listy, Aeronet, Protiproud...) – jsou to právě ony, které jsou nejčastěji spojovány se šířením dezinformací a fake news a mají nejasnou vlastnickou strukturu (více o tomto v kapitole 4.3.3). Na druhé straně mainstreamu (idnes.cz, ct24.cz, aktuálně.cz...) holdují voliči středopravých stran, např. ODS, TOP09, STAN apod. Já osobně jsem kupříkladu měl v mnou sdílených médiích tyto servery v pořadí od nejvíce sdíleného: idnes.cz, Svobodné fórum (nyní Forum24, nejedná se o mainstreamové médium, má poměrně malý dosah a články zde občas naplňují znaky tendenčnosti a subjektivity), novinky.cz, ct24.cz,

⁵ ZELENKA, Jakub. *Sociální bubliny? Společnost se rozděluje. Za desítky let můžeme mít problém, varuje sociolog Hartl* [online]. 2016-11-30 [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/socialni-bubliny-spolecnost-se-rozdeluje-za-desitky-let-muzeme-mit-problem-varuje-sociolog-hartl-in6-/zpravy-domov.aspx?c=A161129_194645_ln_domov_jzl

⁶ *Češi v zajetí sociálních bublin* [online]. [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: <https://www.lidovky.cz/bubliny.aspx>

⁷ MÁLEK, Tomáš. *Češi jsou v zajetí sociálních bublin. A bude hůř* [online]. 2016-11-30 [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/cesi-jsou-v-zajeti-socialnich-bublin-a-bude-hur-fqp-/zpravy-domov.aspx?c=A161129_221536_ln_domov_mpr

Hospodářské noviny, lidovky.cz, Respekt a Reflex. Tzn. na politické mapě je mi nejbližší TOP09, ODS (a ANO, ačkoliv rozhodně ne na ideovém základě, pouze ve světě sdílení médií skrze sociální bubliny – tzn. sdílím stejná média jako voliči ANO) a nejdále KSČM, viz obrázek 1.

Obrázek č. 1: Moje poloha na českém politickém spektru, snímek obrazovky

Společnost je tedy rozdělena do sociálních bublin na základě ideologického pohledu na svět. Bohužel, toto rozdělení je ještě hlubší, než by se na první pohled mohlo jevit – s jasným přesahem do sociologie se v naší zemi (ovšem tento fakt v různé míře platí v celém západním světě) ukazuje vliv rozdělení horizontálního i vertikálního na smýšlení člověka.

Jinak se totiž politicky projevují lidé, kteří žijí v regionech s vysokou mírou zadlužení, exekucí a nižším poměrem vysokoškolsky vzdělaných lidí (zde lidé v poslední prezidentské volbě volili Miloše Zemana) a jinak lidé z regionů, kde je situace opačná (zde dominoval Jiří Drahoš). Toto uspořádání ukazuje interaktivní mapa⁸, již po prezidentských volbách zveřejnil server idnes.cz – je nutné upozornit, stejně jako autor v odkazovaném článku, že korelace nemusí znamenat kauzalitu, čili výše popsané faktory nemusí mít na volbu (prezidenta) vliv, je pouze vhodné řešit, do jaké míry ji mohou determinovat. Vzhledem k tomu, že volby jsou tajné, nelze stoprocentně určit vliv zázemí a životní úrovně na politické názory lidí, ačkoliv se jedná o shodný trend ve všech konaných celostátních volbách (parlamentních, prezidentských).

Výzkum Hospodářských novin nám pak přináší přesná čísla, ze kterých je patrné, že absolutní vyhraněnost v rámci sociálních bublin se týká cca. jedné třetiny obyvatel. „Výzkum, na němž se podílel (šéf výzkumu, se kterým je veden rozhovor – pozn. autora), například ukázal, že příslušníků uzavřených bublin, v nichž naprostá většina volila Miloše Zemana či Jiřího Drahoše, je poměrně málo. Jak zemanovská, tak drahošovská bublina zabírá kolem patnácti procent obyvatel. Bublínu

⁸ KASÍK, Pavel. *INTERAKTIVNĚ: Co rozhodlo o vítězi? Najděte nečekané souvislosti* [online]. 2018-1-30 [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: https://technet.idnes.cz/prezident-zeman-drahos-volby-2018-korelace-okresy-ceska-republika-statistika-interaktivni-analyza-so-irh-/veda.aspx?c=A180129_174810_veda_pka

agentura Median definuje jako soubor lidí, kteří říkají, že některý z kandidátů převažuje v jejich okolí z více než 70 procent. Lidé nacházející se uvnitř bublin se od zbytku voličů velmi liší z hlediska vnímání kandidátů, hodnocení debat a průběhu voleb. Kolují v nich jiné příběhy a interpretace a lze předpokládat, že právě tyto skupiny jsou zdrojem více polarizujícího diskurzu třeba na sociálních sítích.“⁹

V každé sociální bublině jsou informace šířeny a přenášeny jinak, se zacílením na jiné pudy a emoce, viz kapitola 4.4.1. Základem, jak už bylo řečeno dříve, je dialog. Je potřeba pochopit jednání lidí „z té druhé strany“ a být empatický k jejich pohnutkám. Je důležité nastavit názor a pocit nad fakta – a zároveň tyto věci nezaměňovat.

2.3.2. Techniky propagandy aneb Psychologické hry

Základem propagandy je manipulace. Propaganda z manipulace nevyplývá, propaganda je coby snaha o změnu myšlení druhých v manipulaci od základu obsažena. Rozlišit manipulaci od propagandy můžeme z hlediska zdroje a cíle – manipulace se stává propagandou, pokud překročí hranici osobního zájmu jednotlivce na změně názoru jednotlivce v zájem skupiny lidí na názoru jednotlivce, popř. zájem jednotlivce na názoru skupiny. Není tedy přehnané tvrdit, že propaganda je disciplínou psychologie a manipulovat se s lidskou myslí dá hned několika psychologickými hrami, tzv. argumentačními fauly, které mají společný základ – jak jsme si již objasnili, zastihují fakta emocemi, odvádějí pozornost od jádra problému a otupují kritické myšlení:

1) Argument ad personam

Namísto argumentace fakty manipulátor zahájí útok na diskusního protivníka v osobní rovině, např.: „Nepoučujte mě o mezinárodních vztazích, když sám nemáte ani maturitu.“ Snižuje tím důvěryhodnost svého oponenta v očích lidí sledujících diskusi.

2) Reductio ad absurdum

Argumenty ad absurdum se odvíjí od argumentů ad personam (ad hominem), vztahují určité myšlenky k demonizovaným osobám, popř. hnutím, idejím. Racionální argument je odmítnut, jelikož stejný nebo podobný názor zastávala historická postava, již kategoricky odmítáme pro její politickou minulost. Na konkrétním příkladě si rozeberme větu „Práce šlechtí.“ Na první pohled nevinné a vcelku pravdivé tvrzení, ale manipulací dotaženou do absurdna zredukujeme argument na hesla nacistů (Arbeit macht frei) i komunistů (jakýkoliv prvomájový transparent), tím se z pracovitých lidí hrdých na své dílo v očích veřejnosti mohou stát přívrženci totality. Náhle se nezabýváme argumentem, nýbrž svou pozornost soustředíme na charakter člověka, (např. Hitlera – reductio ad Hitlerum) který je s podobným tvrzením spojován.

---

⁹ WIRNITZER, Jan. *Ve volební bublině žije jen třetina obyvatel, ukázal průzkum Medianu. Drahošovu tvořily hlavně ženy, v Zemanově byli i lidé z velkých měst* [online]. 2018-02-20 [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: <https://domaci.ihned.cz/c1-66055120-ve-volebni-bubline-zije-jen-tretina-obyvatel-ukazal-pruzkum-medianu-tu-drahosovu-tvorily-prevazne-zeny-v-zemanove-byli-i-lide-z-velkych-mest>

3) Paluba vítězů

Zde se pracuje s přirozenou touhou člověka zajistit si lepší pozici v životě – v tomto kontextu mluvíme o pozici v dějinách, touze stát na straně vítězů, nebýt vyčleněn z kolektivu a být součástí silného davu, nebýt izolován, a následně eliminován. Věta „Kdo není proti EU, je vlastizrádce.“ nám budiž ukázkou.

4) Věčné opakování

Stokrát opakovaná lež se stává pravdou, přesně podle pouček goebbelsovské propagandistické školy. Vezměme si projevy Tonyho Blaira před invazí do Iráku v roce 2003 – tvrdil (a nebyl samozřejmě sám), že Irák disponuje zbraněmi hromadného ničení, kterými ohrožuje celý region, ne-li svět. Ačkoliv se chemické zbraně v Iráku našly¹⁰, (dodnes však americká exekutiva k tomuto nálezu nevydala žádné stanovisko, přestože by se to logicky nabízelo alespoň k částečné podpoře vojenského vpádu) pocházely ještě z doby před rokem 1991 a irácká opozice, jež o soudobém používání chemických zbraní před vpádem aliančních vojsk informovala, přiznala, že si jejich existenci vymyslela pro svržení Saddámovy režimu a nevěděla o nich. Stokrát opakovaná lež tehdy přesvědčila mezinárodní koalici k intervenci v Iráku.

5) Citace autority

Ve své podstatě se jedná o opak metody *reductio ad absurdum*, kdy citujeme výrok uznávané osobnosti, vyvoláváme tak směrem k sobě kladné pocity posluchačů – je důležité zvolit osobu takovou, která je masou (popř. jedincem), již potřebujeme ovlivnit, kladně přijímána. Pokud tedy budu citovat pro podpoření svého argumentu Masaryka, můj oponent bude přinucen zaujmout pro vyvrácení mého argumentu protimasarykovský postoj, případně uznat, že mám v daném bodě pravdu – žádné jeho následující „ale“ už nebude mít takovou váhu jako toto prvotní uznání, jelikož vytvoří skulinku objektivity, kterou kvalitní manipulace v očích masy umně zužitkuje a nasměruje proti mému oponentovi.

6) Černá, nebo bílá

Omezí volbu člověka pouze na dvě možnosti, udělá svět černobílým: „Kdo nejde s námi, jde proti nám.“

7) Obyčejný člověk

Manipulátor, v tomto případě velice často politik, staví sám sebe do pozice člověka z davu – za přítomnosti kamer jezdí v MHD, chodí navštěvovat průmyslové závody v montérkách, s dělníky odpracuje jednu směnu a přátelsky se s nimi baví. Mimo práci nosí neformální, pohodlné oblečení,

---

¹⁰ CHIVERS, C. J. *The Secret Casualties of Iraq's Abandoned Chemical Weapons* [online]. 2014-10-14 [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/interactive/2014/10/14/world/middleeast/us-casualties-of-iraq-chemical-weapons.html>

přiznává sám u sebe, že dělá chyby (avšak pouze neškodné a roztomilé – např. neumí pořádně vařit), není pro něj problém mluvit občas sprostě či hovorově (mistrně toto ovládá Andrej Babiš, do absolutna dotahuje Miloš Zeman). Zkrátka není nadčlověk, není dokonalý, je jedním z nás, pro společnost je jednoduché vidět v něm svého vůdce, jelikož manipulace probíhá opět od nejjednodušších článků masy, kterým tak dává zapomenout, či možnost přehlédnout jejich vlastní chyby.

8) Obětní beránek

Propagandistická doktrína určí člověka nebo skupinu lidí (např. Židé), na které svalí pozornost společnosti, jakožto i odpovědnost a vinu za různé chyby společnosti/státu. Vybíjením zlosti na tomto „obětním beránku“ dochází k uvolnění frustrace společnosti, která je zaměstnána nenávistí a nikoliv úvahami nad zájmy konatele propagandy, který si tak nadále udrží svou moc.

9) Spin doctoring

Spin doctoring je manipulací, falší v pravém slova smyslu. Podstatné je zlehčit sdělení charakteru negativního pro zájem propagandy a na straně druhé posílit význam zpráv propagandisticky pozitivních. Můžeme tedy například rozlišit věty: „Írán oznámil, že pracuje na výrobě jaderné zbraně.“ a „Írán se přiznal, že pracuje na výrobě jaderné zbraně!“

Rozdíly nemusejí být na první pohled (popř. poslech, jedná-li se o spin doctoring v intonaci hlasu) zjevně patrné a výrazné, nicméně jako celek tvoří podprahový návod pro příjemce propagandy, jak má na dané zprávy reagovat.¹¹

Je dobré si připomenout, že v kontextu této práce řešíme propagandu převážně mocenskou, ekonomická propaganda (reklama), používá pro své prosazení jiné prvky.

2.3.3. Způsoby šíření propagandy aneb Jednání přes prostředníka

Jakmile je jednou informace vypuštěna, nelze ji vzít zpět. Může být pouze doplněna, pozměněna, skryta, ale samotná její existence díky absolutnu a objektivitě pravdy nemůže zmizet – kdyby ano, žili bychom v dystopii George Orwella. Propaganda je živý organismus, musí být udržována a musí o ni být pečováno. Ale pokud už se zrodila, musí se rozšířit, aby splnila účel.

Je důležité si uvědomit, že propaganda se vždy děje přes mediátora. Tím může být učitel ve škole, média státní i soukromá, ve hře je i tzv. profesionální propaganda, tj. specialisté (většinou velice znalí psychologie) speciálně najatí pro vytváření propagandy.

---

¹¹ Volně dle: FTOREK, Jozef. *Manipulace a propaganda: na pozadí současné informační války*. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0605-9.

Ovšem tímto mediátorem nemusí být živý tvor. I obraz, socha nebo báseň mohou být považovány za propagandu – opět záleží, přijmeme-li za svůj fakt, že propaganda rovná se přenosu informací, při kterém záleží jednak na příjemci, přijímá-li ho dobrovolně a bezděčně a podřizuje-li propagandu vlastní invenci při tvorbě názoru, ale také na tvořiteli, tvoří-li propagandu se záměrem někoho donutit ke změně myšlení, (v tomto případě se dále může propaganda šířit skrze mediátory bezděčně a bezmyšlenkovitě, jelikož je přijata za vlastní názor) či se pouze dělí o svůj pohled na svět. Obraz, sochu, ani báseň nelze udržovat a aktualizovat stejně snadno jako informace, dají se však skrýt a zatajit, pokud již nadále nesplňují potřeby propagandy. Není tedy v otázce odlišení propagandy od prosté informace nebo sdělení důležité jak, jako spíše proč.

Média sehrávají v šíření propagandy majoritní roli – jsou často primárními mediátory propagandy (hovoříme nyní již opět ve smyslu manipulativní propagandy). Média šíří informace, které následně přejímají lidé, coby sekundární mediátoři propagandy (nyní pro změnu propaganda v obecném, neutrálním, slova smyslu, z této propagandy se poté vyfiltrovává část informací, jež jsou propagandou manipulativní) a ti je nadále šíří mezi své známé ve formě mluvené, psané, ale i jako obrázky, videa, vtipy, karikatury a fotomontáže. Takto sdílený obsah nazýváme dezinformacemi. Z hlediska profesionální propagandy můžeme také pozorovat jev, kdy je primárním mediátorem člověk, nikoliv médium, anonymně rozesílající dezinformace lidem např. prostřednictvím e-mailu, podrobněji o tomto jevu v kapitole 4.4.1.

2.3.4. Nástroj propagandy aneb Dezinformace jako zbraň

„Dezinformace je úmyslně zkreslená informace, kterou pachatel vsune do informační soustavy s cílem oklamat protivníka a ovlivnit jeho politické a ekonomické jednání nebo jeho vojenské akce. Dezinformace je rovněž jedním z nástrojů propagandy, tj. psychologické manipulace veřejnosti, bez ohledu na to, zda jsou jejím iniciátorem komunisté, nacisté, nebo demokratické instituce.“¹²

Žijeme v době postfaktické. Lidé nemají chuť zkoumat přijímané informace do hloubky, raději přijmou jednoduchá sdělení řádně podbarvená emocemi, nejlépe ve zjednodušené formě obrázku, videa, několikařádkového sdělení.

Války už se dnes nebojují pouze zbraněmi na bojišti, ale také propagandou v zázemí. Dezinformace dokáží obrátit lid proti své vládě, probudit ztracené vlastenectví, či touhu po jediné světové pravdě.

Než se však začneme zaobírat novodobými dezinformacemi, jejich příklady, šířením a vlivy na společnost, je záhodno obrátit se do historie a připomenout si, že manipulace, propaganda a dezinformace nás provází od pradávna, a nejsou novou záležitostí posledních let.

---

¹² BITTMAN, Ladislav. *Mezinárodní dezinformace: černá propaganda, aktivní opatření a tajné akce*. Praha: Mladá fronta, 2000. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0843-6.

3. PROPAGANDA V HISTORICKÉ PRAXI

3.1. Inspirace od předků

V dějinách lidstva se událo mnoho křivd. Není záhodno řešit prosté lži, přetvářky a podvody, jimiž jsou historické učebnice i romány naplněny k prasknutí (ačkoliv je nezpochybnitelný jejich vliv na vývoj světa). Zaměříme se na systematické ohýbání reality ve prospěch mocenských zájmů, na mazání pravdy a na snahy podmanit si myslí lidí pod doktrínou jedné jediné ideologie.

3.2. Církev jako tvůrci propagandy

Historie našeho světa je bohatá na epochální události, bitvy, velikány. Pokaždé ale když nastoupí nový režim, musí se nejdříve ten starý pohřbit. Je ale možné, že starý se obrodí a naopak vymaže režim nový. Budiž nám historickým příkladem egyptský král Amenhotep V.

Amenhotep V., známý též jako Achnaton, je, mimo manželství s královnou Nefertiti, znám převážně pro svou náboženskou reformu s celospolečenskými dopady. Není mým úkolem posuzovat toto jednání, pro naše účely je hlavní, co tomuto předcházelo a následovalo. Král Amenhotep na počátku své církevní reformy starou církev zbořil, vymazal. Nechal odstranit všechny památníky, bůžky, zápisy, učení o starém polyteistickém egyptském náboženství, uzavřel chrámy – nový bůh, Amon, je jen jeden a vždy byl. Po králově smrti se Achnatonovi přeživší staré náboženství se svými kněžími pomstilo a Achnaton zmizel, byl (orwellovským slangem) „vaporizován“ – nikdy neexistoval, nikdo ho nikdy neznal, zmínky o něm byly zničeny, kameny z jím vybudovaných staveb přesunuty na jiná místa. Tímto uměním se o dva tisíce let později inspiroval sám Josif Vissarionovič Stalin, viz kapitola 3.3.2.

Stokrát opakovaná lež se stává pravdou (viz kapitola 2.3.2., odst. 4). Mikoláš Koperník i jeho následovník Galileo Gallilei byli pro svou víru v heliocentrickou teorii perzekvováni a jejich knihy byly zakázány. Slunce se otáčí okolo Země, to je jediná církevní pravda. Trvalo dalších 300 let, než se toto dogma pod tíhou faktů a objevů zborilo a církev ustoupila. O to děsivější je, že dnes můžeme od tzv. flatearthers slyšet konspirační teorie o placatosti Země se stejnou strategií, jakou v 17. století užívala katolická církev. Jakékoliv argumenty a fakta jsou v jejich hlavách (mluvme teď o konspiračních teoreticích obecně) spiknutí a podvod. Tento argument je bohužel logickou cestou nevyvratitelný, jelikož každý faktografický postup v diskusi je označen za falzifikát. Jedná se o přesný opak vnímání nekritických konzumentů propagandy, potvrzující tvrzení, že žádný extrém není dobrý. Pozoruhodné je, že oba tyto extrémy v mnoha případech mají svůj průsečík u stejných lidí – tzn. konspirační teoretici jsou konzumenty antisystémové propagandy (mainstream je spiknutí, antisystém je zakázaná pravda: tento způsob myšlení přiživuje v člověku pocit výjimečnosti z domnělého poznání, že on je ten génius, jenž prokoukl podvod, na nějž se nachytl celý svět okolo).

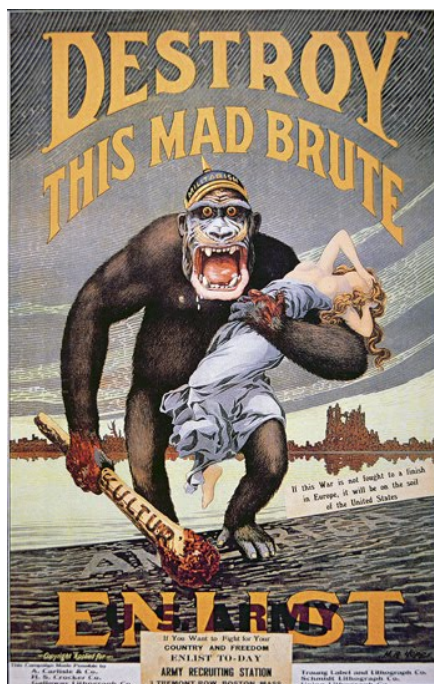

Můžeme argumentovat, že zachování uznání geocentrické teorie nepřineslo církvi žádnou mocenskou výhodu, tedy že popírání heliocentrismu není záležitostí propagandy, nýbrž (domnělé) osvěty. Opak je pravdou. Pokud by církev přiznala, že by se spletla (mohla plést), přišla by o svůj patent na pravdu, vytvořila by onu skulinku (viz kapitoly 2.2. a 2.3.2. odst. 5) rozbíjející propagandu. Na jakémkoliv dogmatu církve stála celá církevní moc – jakmile by se v jednom případě ukázalo, že církev pochybila, spustila by se lavina (a také se spustila, srovnajme si postavení církve ve společnosti 17. století a následně ve století 19., kdy sama připustila platnost heliocentrismu). Rovněž, čistě z hlediska pragmaticky psychologické linie, kterou katolická církev dodržovala, tj. snaha o vytvoření pocitu malosti v člověku před Bohem a skrze něj před církví (vezměme si gigantické katedrály, jež nutí člověka vzhlížet na desítky metrů vysoký klenutý strop), není výhodné připustit podřízenost Země (a tím pádem i lidí, včetně církve a skrze ni Boha) jakékoliv externí síle (oběžná dráha, gravitace Slunce apod.) kromě moci boží.

3.3. Propaganda pod taktovkou státního aparátu 20. století

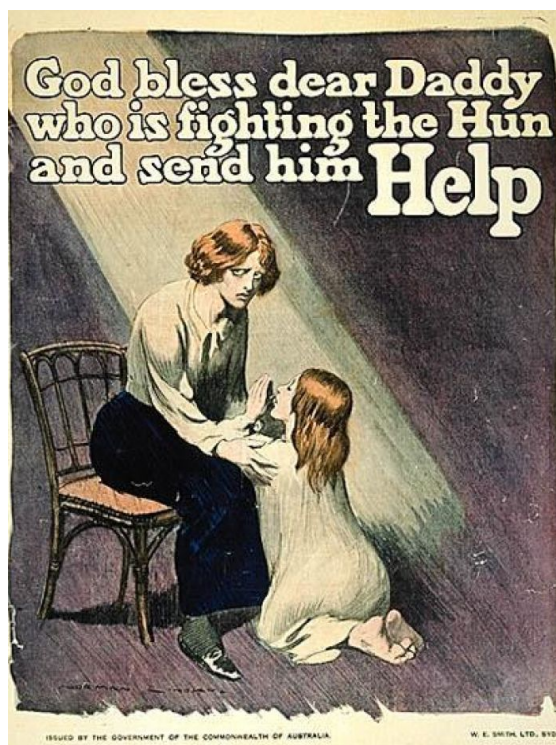
Jak jsem již zmínil (v kapitole 2.1.), propaganda jako slovo dospěla do svého dnešního významu teprve ve dvacátém století. Zanechme za sebou tedy církevní boje a prozkoumejme propagandu v „pravém“ smyslu.

Válka je živitelkou propagandy. Téměř celé 20. století je protkáno válkou (ať již studenou nebo horkou). Již během první světové války se po ulicích objevovaly nejrůznější plakáty, které manipulovaly skrze všemožné emoce: strach (o vlast), nenávist i opovržení (vůči nepříteli), soucit (s našimi vojáky), odpovědnost (ke společnosti) apod.

Obrázek č. 2: Americký plakát z první světové války manipulující strachem¹³

¹³ HOPPS, H. R. *Destroy This Mad Brute – Enlist U.S. Army* [online]. [cit. 2018-02-16]. Dostupné z: <http://www.artic.edu/aic/collections/exhibitions/TASS/resource/1676>

Obrázek č. 3: Americký plakát z první světové války manipulující soucitem¹⁴

Lze však bezpečně tvrdit, že v 10. letech 20. století válečná propaganda teprve objevovala svoje možnosti. Ovšem zatímco v první světové válce se propagandě dařilo zejména z britské a americké strany (která vykreslovala Ústřední mocnosti jako kruté barbary, vrahy a vězňatele nevinných osob – což byly často smyšlené historky), Německo bylo v tomto směru ryze amatérské a propaganda sestavená z akademických článků o příčinách války nepřinesla kýžené výsledky.¹⁵ O tomto ostatně píše i Adolf Hitler ve své knize *Mein Kampf*¹⁶ jako o odstrašujícím příkladu pro budoucí propagandistické úsilí NSDAP.

3.3.1. Nacistická propaganda aneb Démostenés v uniformě

Teprve v podvečer druhé světové války v Evropě počala propaganda prorůstat do běžného života společnosti a naplno se ukázalo, jakou moc má režim podporovaný zfanatizovanou masou. A to paradoxně v nacistickém Německu, jež v předchozí válce v této oblasti zcela pohořelo.

Joseph Goebbels je dodnes vnímán jako otec moderní propagandy. Společně s Adolfem Hitlerem si podmanili bezmála celý německý národ. Nešlo pouze o obsah propagandy (světlé ekonomické zítřky Německa, Lebensraum, Židovská otázka, Totální válka, Konečné vítězství...), obrovskou roli zde sehrála forma. Opakování frází, vyhýbání se těžko představitelným abstrakcím a tlak na emoce patří do oboru teorie propagandy, který jsme si již popsali. Kouzlo nacistické propagandy však tkví

¹⁴ Autor neuveden. *Yes campaign poster from 1916 conscription plebiscite debate* [online]. 2016-09-07 [cit. 2018-02-16]. Dostupné z: <http://www.abc.net.au/news/2016-09-07/yes-campaign-poster-from-1916-conscription-plebiscite-debate/7821848>

¹⁵ Volně dle: BITTMAN, Ladislav. *Mezinárodní dezinformace: černá propaganda, aktivní opatření a tajné akce*. Praha: Mladá fronta, 2000. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0843-6.

¹⁶ HITLER, Adolf. *Mein Kampf* [online]. 1926 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <http://files.nepovinnacetba.webnode.cz/200000026-1d3dc1e37f/Můj%20boj.pdf>

v „přidané hodnotě“: ovládnutí davu skrze rétoriku. Intonace hlasu, divoká gestikulace a delirantní atmosféra. Ideálním příkladem tohoto umění je Goebbelsův projev z roku 1943 v Berlíně, kdy po kapitulaci německých vojsk u Stalingradu před pečlivě vybraným publikem pravověrných nacistů o 10 000 hlavách předvedl svůj životní propagandistický výkon. Gradace projevu přivedla dav do extáze a miliony Němců u rozhlasových přijímačů ještě půl hodiny po skončení projevu slyšely aplaus z berlínského sálu. Ani zahraniční pozorovatelé v sále nedokázali zůstat zcela nad věcí.¹⁷ Brunhilde Pomsel, Goebbelsova sekretářka, v rozhovoru z roku 2016 řekla: „Lidé, kteří dnes říkají, že by se tehdy nacismu postavili – věřím, že to myslí upřímně, ale věřte vy mně, že by to neudělali. Po vzestupu NSDAP byla celá země jakoby očarována.“¹⁸

Dokonce ani Olympijské hry konané v Berlíně v roce 1936 nezůstaly ušetřeny německé propagace nadřazenosti bílé rasy a pokusů o prezentaci mírumilovného německého nacionalismu před světem. Tento Hitlerův plán však utrpěl značnou porážku v souboji s černošským atletem Jessem Owensem, jenž na těchto hrách získal 4 zlaté medaile a pokořil dva světové rekordy¹⁹, čímž si získal sympatie i mnohých Němců.

Už jen způsob, jakým nacistická strana dosáhla svých cílů, jakým byly omezení svobody tisku nebo zpřísnění trestů za protistátní činnost, je pozoruhodný. Tomuto totiž předcházela Požár Říšského sněmu a ten byl použit jako záminka pro utužení vlády pevné ruky. Tehdy z něj však byli obviněni němečtí a rumunští komunisté a ačkoliv na něm pravděpodobně měli podíl, za jeho hlavního iniciátora je dnes považován Hermann Göring, vrchní velitel Luftwaffe. Takovému jednání by se nadneseně dalo říkat false flag (operace pod falešnou vlajkou, tj. ozbrojené složky napadnou cíl v přestrojení za ozbrojené složky jiného státu), ačkoliv tuto definici přesně nenaplnuje.

Co definici false flag operace však odpovídá stoprocentně, je přepadení vysílače v Gliwicích (dnešní Polsko, tehdejší Německo) 31. srpna 1939. Tehdy jednotky Schutzstaffel v přestrojení za polské vojáky zaútočili na německý vysílač v Gliwicích a z něj následně vysílali výzvy Polákům k boji proti Němcům. Tímto aktem chtěli nacisté zdůvodnit obsazení Polska, jež začalo o pouhý den později a stejnou měrou jako Německo se na něm podílel Sovětský svaz.

Ačkoliv na samém začátku války byl Sovětský svaz hlavním spojencem Třetí říše, operace Barbarossa počítala s napadením i tohoto státu, J. V. Stalin tento Hitlerův krok však vůbec neočekával. Hitlerův štáb totiž vytvořil geniální dezinformační clonu, která spočívala v rozšiřování fám o tom, že se Německo chystá k invazi do Anglie. Dokonce to tvrdil i Goebbels v rozhovoru

---

¹⁷ Volně dle: pet. *Před 75 lety vyhlásil našťvaný Hitler totální mobilizaci. Nešetřil náctileté, ženy ani důchodce* [online]. 2018-01-13 [cit. 2018-02-16]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/2360173-pred-75-lety-vyhlasil-nastvany-hitler-totalni-mobilizaci-nesetril-nactilete-zeny-ani>

¹⁸ Přeloženo z: CONNOLLY, Kate. *Joseph Goebbels' 105-year-old secretary: 'No one believes me now, but I knew nothing'* [online]. 2016-08-15 [cit. 2018-02-16]. Dostupné z: https://www.theguardian.com/world/2016/aug/15/brunhilde-pomsel-nazi-joseph-goebbels-propaganda-machine?CMP=fb_gu

¹⁹ Autor neuveden. *Jesse Owens Biography* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: <https://www.biography.com/people/jesse-owens-9431142>

pro list *Wölkischer Beobachter* 13. června 1941. Vtip spočíval v tom nechat výtisky těchto novin ihned po vydání stáhnout a zničit, aby se vytvořil dojem, že se německý ministr propagandy podřekl. Přesun německých jednotek k sovětským hranicím byl poté vydáván za cvičení mimo dosah britských bombardérů.²⁰ 22. června pak Hitler napadl Sovětský svaz.

3.3.2. Sovětská propaganda aneb Fotografie jako důkaz

Komunismus sovětského typu se v mnohých ohledech nacistické ideologii vyrovnal a v některých (počet obětí) dokonce předčil. Proto je jistě záhodno uvést si nějaké příklady manipulativní propagandy, jíž se tento režim během desetiletí dopustil.

Již sama podstata existence komunismu (ostatně jako všech opresivních režimů) stojí na propagandě. Je třeba přesvědčit lid, že je součástí velké proletářské internacionály. K tomu sloužily plakáty, budovatelské písně, proletářské básně (ty nebyly psány pro režim, nýbrž individuálně, avšak byly zneužity, či misinterpretovány) a prvomájové průvody. Je třeba zahlit myslí lidí bezvýznamnými informacemi jako jsou např. objem produkce brambor, zadávat jim nesmyslné cíle (pětiletky) a udržovat je v konstantní zaměstnanosti, kterou zároveň bojují se sugestivní imaginací vnějšího nepřítele (Západem), aby neměli čas přemýšlet o abstraktnějších věcech jako o kvalitě svého života a o stavu společnosti, v níž žijí – neustále je hnát za světlejšími zítřky, aby nehleděli na přítomnost.

Obrázek č. 4: Budovatelský plakát²¹

²⁰ Volně dle: BITTMAN, Ladislav. *Mezinárodní dezinformace: černá propaganda, aktivní opatření a tajné akce*. Praha: Mladá fronta, 2000. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0843-6.

²¹ Autor neuveden. *Budovatelský plakát* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: https://kultura.zpravy.idnes.cz/foto.aspx?r=hudba&c=A090226_194540_hudba_tt&foto=TT29648f_Budov_plakat8.JPG

Pokud jsme si na začátku této práce uvedli, že minulost je nezměnitelná, komunisté se pokoušeli dokázat opak. Na obrázcích 5 a 6 (obrázky 5 a 6: sovětský voják má dvoje hodinky, tehdejší realita byla taková, že při postupu Rudé armády na Německo vojáci plundrovali, znásilňovali a hlavně kradli – i toto se později komunisté snažili popřít a pozměnit, a oficiální propagandistická linie vykreslovala Rudou armádu jako ušlechtilé osvoboditele, tato fotografie byla rovněž naaranžována až po obsazení Říšského sněmu, nad nímž byla sovětská vlajka vztyčena hned několikrát, poprvé v noci a bez fotografií – do pozadí byl také přidán dým, aby atmosféra fotografie působila více válečně²²), 7 a 8 (obrázky 7 a 8: KSSS se zpětně snažila „vaporizovat“ člověka, – byl jím komisař NKVD Nikolaj Ježov²³ – který se stal nepohodlný režimu, a byl fyzicky odstraněn, což ale samozřejmě nemohlo být oficiálně připuštěno, protože nikdy neexistoval), 9 a 10 (Rudolf Slánský, osoba „přebývající“ na obr. 9 a po Klementu Gottwaldovi druhý muž KSČ, byl jednou z obětí čistek 50. let) a 11 a 12 (Antonín Zápotocký promlouvá na nádvoří Pražského hradu) můžeme názorně vidět manipulaci s fotografiemi s cílem pozměnit realitu.

Obrázek č. 5: Sovětský voják s hodinkami²⁴

Obrázek č. 6: Sovětský voják bez hodinek²⁵

²² Volně dle: STRAŠÍK, Lukáš. *Nejславnější fotka druhé světové je tak trochu podvrh* [online]. 2015-04-27 [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1523458-nejславnejsi-fotka-druhe-svetove-je-tak-trochu-podvrh>

²³ Více autorů. *Nikolaj Ježov* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Nikolaj_Ježov

²⁴ CHALDĚJ, Jevgenij. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/File:Red_army_soldiers_raising_the_soviet_flag_on_the_roof_of_the_reichstag_with_two_Watchs.jpg

²⁵ CHALDĚJ, Jevgenij. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/File:Red_army_soldiers_raising_the_soviet_flag_on_the_roof_of_the_reichstag_with_no_Watch.jpg

Obrázek č. 7: J. V. Stalin a N. Ježov²⁶

Obrázek č. 8: J. V. Stalin a řeka Volha²⁷

---

²⁶ Autor neveden. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Voroshilov,_Molotov,_Stalin,_with_Nikolai_Yezhov.jpg

²⁷ Autor neveden. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:The_Commissar_Vanishes_2.jpg

Obrázek č. 9: Fotografie s R. Slánským²⁸

Obrázek č. 10: Fotografie bez R. Slánského²⁹

Obrázek č. 11: A. Zápotocký a nádvoří³⁰

Obrázek č. 12: A. Zápotocký a dav³¹

Technologický pokrok náhle umožňuje tvořit stále kvalitnější falzifikáty a snáze šířit propagandu. Mnohem patrnější než v 50. letech 20. století tomu je ale dnes, kdy k vytvoření takového falzifikátu stačí doslova pár minut, viz kapitola 4.4.1.

---

²⁸ ČTK. *Klement Gottwald - Antonín Zápotocký - Viliam Široký* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: https://technet.idnes.cz/foto.aspx?foto1=PKA1de229_montaze_01.jpg

²⁹ ČTK. *Klement Gottwald - Antonín Zápotocký - Viliam Široký (retuš)* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: https://technet.idnes.cz/foto.aspx?foto1=PKA1de22a_montaze_02.jpg

³⁰ ČTK. *Antonín Zápotocký - volba prezidenta* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: https://technet.idnes.cz/foto.aspx?foto1=PKA1de22f_montaze_06.jpg

³¹ ČTK. *Antonín Zápotocký - volba prezidenta (retuš)* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: https://technet.idnes.cz/foto.aspx?foto1=PKA1de228_montaze_00.jpg

3.3.3. Britská propaganda aneb Válkou proti válce

Dezinformace nemusí sloužit pouze zájmu diktatur, ale také jako zbraň proti nim.

„Když se v květnu 1940 britským premiérem stal Winston Churchill, byla Velká Británie sama. Neměla za sebou žádná významná vítězství v bitvách a nemohla se opřít o žádné důležité spojence. Britové do války vstoupili, aby podpořili Polsko, a to se teď zdálo ztracené. Na kontinentu společně panovali nacistické Německo a jeho sovětský spojenec. V listopadu 1939 SSSR zaútočil na Finsko, přičemž cleou akci zahájil bombardováním Helsinek. Bezprostředně po Churchillově nástupu do úřadu Sovětský svaz obsadil a anektoval trojici pobaltských států, tedy Estonsko, Lotyšsko a Litvu. Spojené státy se do války ještě nezapojily.“³²

V této zdánlivě bezvýhodné situaci zbývala jediná věc – sehnat spojence pro válku s Německem. Spojené státy však v této chvíli zůstávaly pod vlivem silných izolacionistických nálad. To právě měly změnit britské tajné služby a jimi šířená propaganda.

„Aby získali Spojené státy jako aktivního spojence, snažili se Britové ovlivňovat americký tisk, několik rozhlasových stanic a tiskových agentur a soustavně na veřejnosti podkopávali profesionální i osobní pověst těch členů Kongresu a amerických politických vůdců a podnikatelů, které pokládali za politické nepřátele. Důležitou roli při tom hrála jejich zpravodajská služba.“³³

Není zcela jasné, do jaké míry tyto snahy nakonec přispěly ke vstupu USA do druhé světové války po útoku na Pearl Harbor, jisté ale je, že bez nich by k tomu dojít nemuselo – historie ale nezná kdyby. Co však víme určitě je to, že britská propagandistická aktivita neustala ani po tomto úspěchu, naopak, ve své době mohla být BSC (British Security Coordination) ve svém oboru vzorem pro celý svět a aktivně podlamovala morálku nepřítelů. Písmeno V, z něhož později vzešel znak „V for Victory“ (u nás známé gesto z dob sametové revoluce) rozšířila právě britská rozvědka mezi Belgičany jako znak odporu vůči německým okupantům – tímto geniálním tahem ukázkově předvedla fungující princip propagandy: rozličné názory, ideové proudy, abstrakce a názory spojila pod jeden jediný symbol, písmeno, pod vlajku opozice proti teroru.

Ještě geniálnější byly poté akce z hlav britských dezinformátorů, konkrétně operace Mincemeat a Overlord. Mincemeat (neboli „Muž, který neexistoval“) se týkala přesvědčení Německa, že se Spojenci plánují vylodit na Sardinii nebo v Řecku (ve skutečnosti se celou dobu připravovali na invazi na Sicílii). Britové nejprve vybrali v londýnské márnici vhodnou mrtvolu, příčinou úmrtí byl zápal plic, který se z forenzního hlediska podobá utonutí. Tu poté přestrojili do vojenské uniformy a vybavili sérií dokumentů (některých pravých, některých falešných) a drobnostmi jako klíči, penězi, fotkou dívky apod. Následně tělo shodili do vody poblíž španělského pobřeží

---

³² SNYDER, Timothy. *Tyranie: 20 lekcí z 20. století*. Přeložil Martin POKORNÝ. Praha: Paseka, 2017. ISBN 978-80-7432-838-1.

³³ BITTMAN, Ladislav. *Mezinárodní dezinformace: černá propaganda, aktivní opatření a tajné akce*. Praha: Mladá fronta, 2000. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0843-6.

a v oficiální zprávě ohlásili ztrátu stíhačky v dané oblasti.³⁴ Španělé, kteří s Brity udržovali diplomatické styky, britskou stranu informovali o nálezu těla, nicméně ještě předtím kontaktovali Němce, kteří tělo ohledali. Následně se „padlý voják“ dostal i s dokumenty zpět k britské straně, která zjistila, že aktovka s dokumenty byla otevřena a obálky poškozené – rovněž přes již dešifrovaný kód Enigmy Britové zachytili přenos těchto informací mezi německým velením. Hitler i přes opačný názor Mussoliniho (i Goebbelse, který se s tím však neshodl) uvěřil plánu Spojenců vylodit se v Řecku nebo Sardinii s tím, že útok na Sicílii bude pouze zastíracím manévrem. Když poté onen útok proběhl, Hitler ho ignoroval až do doby, než bylo pozdě.

Když několik dní po vylodění Spojenců v Normandii našli nacisté opuštěnou loď s plány postupu, nevěnovali jim žádnou pozornost, jelikož je považovali za další dezinformace – tyto plány byly však pravé.

Vylodění v Normandii (Operace Overlord) předcházela rovněž masivní dezinformační kampaň, kdy se Britové snažili přesvědčit Hitlera, že útok, pokud bude vedený, bude zaměřen do Norska (pro tento účel Britové nashromáždili na pobřeží Skotska obří armádu maket bojových vozidel) a následně na severozápadní pobřeží Evropy v okolí Calais – tyto domněnky podporovaly i nacistické špionážní fotografie pořízené ze vzduchu, na nichž byly britské tanky v jižní Belgii – ty byly však nafukovací. Nakonec Britové vyslali do Gibraltaru dvojníka maršála Montgomeryho, aby Němce uchlácholili tím, že se k žádné operaci v dohledné neschyluje.³⁵

Odstrašující kampaní pak po celou dobu války Britové cílili na potenciální německé spojence přesně vybranou propagandou. Španěly strašili ekonomickým úpadkem, Japonce totálním vyhlazením, před Araby rozšiřovali zvěsti, že Hitler je homosexuál a kastrát. Samotné Němce a Italy například varovali před miliony krys žijících se na východní frontě německými těly nebo údajnou speciální britskou bombou, jež rozšiřuje tuberkulózu. Po válce byli Britové mezi prvními, kdo vyhlásili válku komunismu a pro odstrašení Sovětského svazu tvrdili, že disponují vodíkovou bombou několik let předtím, než tomu tak skutečně bylo.³⁶

3.3.4. Americká propaganda aneb Coup d'état na objednávku

„V podmínkách americké demokracie nepatřily vědomé klamání, propaganda či dezinformace oficiálně nikdy k oblíbeným nástrojům zahraniční politiky. Sám termín ‚dezinformace‘ řadového Američana irituje a pobuřuje svým protidemokratickým podtextem. Když Bostonská univerzita založila v roce 1986 Program pro studium mezinárodních dezinformací, jehož se autor této studie stal ředitelem, snažilo se ho hned několik novinářů a profesorů přesvědčit, aby název změnil

---

³⁴ Volně dle: BITTMAN, Ladislav. *Mezinárodní dezinformace: černá propaganda, aktivní opatření a tajné akce*. Praha: Mladá fronta, 2000. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0843-6.

³⁵ Volně dle: Více autorů. *Operace Mincemeat* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Operace_Mincemeat

³⁶ Volně dle: BITTMAN, Ladislav. *Mezinárodní dezinformace: černá propaganda, aktivní opatření a tajné akce*. Praha: Mladá fronta, 2000. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0843-6.

a nepopulární slovo dezinformace vypustil. Tento termín byl ve Spojených státech až do začátku sedmdesátých let téměř neznámý. Zdomácněl teprve později, až v souvislosti s odhalenými akcemi komunistických zpravodajských služeb. Averze Američanů k pojmu dezinformace je podobná jejich averzi k pojmu propaganda. Oba jsou spojovány s diktátorským aparátem, protidemokratickou politikou a tajnůstkářstvím, jejichž si americké veřejné mínění příliš neváží. Bez ohledu na zmatek a nedorozumění vyvolané nelichotivými termíny jsou dezinformace, psychologická válka, tajné akce a strategické klamání dávnou součástí amerického repertoáru v zahraniční politice. Na rozdíl od bývalých komunistických protivníků však američtí experti pokládají masové používání politických padělků, kterými Sověti kdysi bombardovali tisk v rozvojových zemích, za neproduktivní a bezúčelné.³⁷

Pokud existovala během studené války síla schopná zadržet prorůstání komunismu a vlivu SSSR do zemí jižní Ameriky a západní Evropy (tedy západní polokoule), byla to právě americká propaganda – nevyjímaje její násilné složky.

Když byl v roce 1970 v Chile zvolen prezidentem marxista Salvador Allende, nastaly u americké CIA krušné časy. Rozsáhlé sociální reformy a znárodnování, které se v zemi okamžitě rozběhly, znamenaly totiž jediné – hrozbu socializace Chile a jeho úpadku do sféry vlivu Sovětského svazu.

Jelikož Allende nevyhrál volby absolutní většinou (získal 37 % hlasů, kandidát chilské pravice J. Alessandri, jenž prezidentský úřad zastával již mezi lety 1958 až 1964, byl druhý s 35 %), musel o novém prezidentovi rozhodnout parlament výběrem kteréhokoliv z kandidátů. Původním záměrem amerických tajných služeb bylo lobbovat za zvolení Alessandriho, který by hned po svém zvolení složil mandát, což by umožnilo znovu kandidovat dosavadnímu prezidentu E. Freiovi, jemuž ústava zabraňovala ucházet se o prezidentský úřad ve dvou po sobě následujících volebních obdobích.

Alessandri tento plán dával veřejně najevo, což následně vedlo k tomu, že chilský parlament zvolil do prezidentem Salvadora Allendeho, a politická orientace Chile nakročila silně doleva.

V roce 1973, v polovině Allendeho funkčního období, se Chile vlivem rozsáhlých sociálně-ekonomických změn nacházelo na pokraji kolapsu (inflace dosahovala až 1000 %³⁸). Chile sice nemělo nouzi o podporu Sovětského svazu, avšak šlo o podporu pouze morálně verbální – Sověti měli dost práce s dotováním Kuby. Tento dlouhodobě neudržitelný stav připravil vhodné klima pro uskutečnění vojenského puče – CIA přešla k plánu B.

11. září 1973 zaútočila armáda pod vedením generála Augusta Pinocheta na prezidentský palác a prezident Allende ještě ten den spáchal sebevraždu. Na dlouhých 17 let tak v Chile zavládla

---

³⁷ BITTMAN, Ladislav. *Mezinárodní dezinformace: černá propaganda, aktivní opatření a tajné akce*. Praha: Mladá fronta, 2000. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0843-6.

³⁸ Více autorů. *Dějiny Chile* [online]. [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Dějiny_Chile

vojenská diktatura Spojenými státy tolerována, ba i finančně podporována (za Allendeho vlády vynaložili Američané 10 milionů dolarů na destabilizaci chilské armádní struktury a na podporu Allendeho odpůrců³⁹), jakožto obranný val proti socialistické rozpínivosti v jižní Americe. Nicméně po vojenské stránce byl puč čistě chilskou prací bez asistence jiného státu.

V roce 1978 bylo pokračování Pinochetova režimu podpořeno referendem (79 % voličů souhlasilo s kurzem stávající politiky) a sám Pinochet se vzdal vlády až v roce 1990, doživotně si však ústavním dodatkem zajistil senátorské křeslo.

Během vojenské diktatury bylo v Chile popraveno na 3000 lidí a další desetitisíce byly mučeny nebo beze stopy zmizely. Je však nezpochybnitelným faktem, že chilská ekonomika díky pevné ruce vlády vojenské junty, jež zabránila nástupu komunismu v Chile, vystřelila raketově vzhůru a dodnes je ostrovem prosperity v jinak poměrně nestabilních jihoamerických poměrech, což je dodnes hlavním argumentem příznivců tohoto období chilských dějin.⁴⁰⁴¹

Pro další podobné příklady amerických zásahů (většinou mluvíme o americké vedoucí úloze v rámci mezinárodní koalice) do vnitřních záležitostí cizích států spojených se státními převraty nemusíme chodit daleko.

Ať už mluvíme o odstranění diktátora Muammara Kaddáfího, jehož provedení vedlo k destabilizaci Libye, nebo o intervenci ve Vietnamu, kde se naopak setkali Američané s neúspěchem a byli přinuceni se stáhnout, vždy je důležité kromě výsledků posuzovat i průběh, důvody a legitimitu tohoto počínání. S odhlédnutím od principů mezinárodního práva se vše odvíjí od toho, do jaké míry se člověk ztotožní s tvrzením, že účel (boje proti despocii) světlí prostředky (silové propagandy a skrze ni i tyranie).

Je nutné podotknout, že podporou vojensko-mocenských skupin ve své potenciální sféře vlivu nešetřil ani Sovětský svaz – podpora československých komunistů během únorového puče je nabíledni.

3.3.5. Popírání minulosti aneb Národní kostlivci ve skříní

Národy mají svou bohatou historii plnou zářných chvil a velkých osobností, na které mohou být patřičně hrdé. Na druhé straně se v každých dějinách najdou temné momenty, na něž lidé moc pyšní nejsou. Tento fakt sám o sobě je naprosto přirozený, lidé i život sám (s odstupem času a historickým nadhledem ještě výrazněji) mají světlé i stinné stránky. Problém nastává, když se zahanbený stát (a skrze něj národ) rozhodne dané negativní události zamlčet, či přepsat.

---

³⁹ Více autorů. *United States intervention in Chile* [online]. [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/United_States_intervention_in_Chile#The_1970_Election

⁴⁰ Volně dle: Více autorů. *Chile* [online]. [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Chile>

⁴¹ Volně dle: HERTL, David. *Vojenský převrat v Chile: 3197 mrtvých* [online]. 2013-09-13 [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/plus/archivplus/_zprava/vojensky-prevrat-v-chile-3197-mrtvych--1255100

Rozeberme si některé momenty světových dějin (z nichž některé se nás přímo týkají), s jejichž odkazem se jejich aktéři dodnes nedokázali (či nechtěli) vypořádat.

Na konci předchozí kapitoly jsem zmínil Sovětský svaz a nebylo to náhodou.

V noci na 21. srpna roku 1968 napadl Sovětský svaz spolu s dalšími státy Varšavské smlouvy Československo. Už tehdejší propaganda samozřejmě okamžitě argumentovala bratrskou pomocí a zastavením údajné kontrarevoluce. Zarážející je, že tuto rétorickou linii v současném Rusku drží některá státní (toto adjektivum je nutné zdůraznit) média. „O událostech sklonku srpna 1968 přitom při svých návštěvách Prahy hovořili dva z dosavadních tří postkomunistických ruských prezidentů. Boris Jelcin v roce 1993 řekl, že byla invaze do Československa nepřijatelná. Vladimír Putin o třináct let později dokonce uznal morální odpovědnost Ruska, ačkoli stejně jako Jelcin zdůraznil, že veškerá právní odpovědnost padá na SSSR.“⁴²

Při státní návštěvě Miloše Zemana v Rusku v listopadu 2017 se na stránkách televize Zvezda (toto armádní médium je provozováno ruským ministerstvem obrany⁴³) objevil článek o ruské invazi roku 1968 – zcela popírající realitu i oficiální ruský postoj k této události. „Mimo jiné v něm uvádí, že ‚vstup vojsk do Československa (v roce 1968) nedovolil Západu uskutečnit státní převrat podle technologie uskutečněné za ‚sametových‘ revolucí a zachoval na více než dvacet let život v míru za souhlasu všech národů Varšavské smlouvy“⁴⁴.

Do jaké míry to bylo selhání redakce, do jaké míry politická provokace a do jaké míry rusko-česká spolupráce na předvolební (k této události došlo dva měsíce před českými prezidentskými volbami) taktice, kdy bylo Miloši Zemanovi umožněno naoko vystoupit vlastenecky a navzdory jemu připisovanému rusofilství konfrontovat ruského premiéra Medvěděva a požadovat po něm omluvu (tento můj myšlenkový postup by se dal nazvat konspirační teorií), je pro nás bohužel nezjistitelné a v tomto hledání objektivní absolutní pravdy nám nezbývá než se řídit pouze svými názory a přesvědčením – což nikdy nezaručuje správnost výsledku, právě naopak (viz kapitola 2.3.).

Rovněž existence paktu Molotov-Ribbentrop byla v Sovětském svazu až do pádu komunismu zamlčována. A ačkoliv ho v roce 2009 ruský prezident Putin označil za chybu, před čtyřmi lety otočil a na podpisu této smlouvy nevidí nic špatného – zmínil také, že po podpisu Mnichovské

---

⁴² Autor neuveden. *Už zase šlo o přátelskou pomoc. Ruská televize obhajuje srpen 68* [online]. 2015-05-29 [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1532318-uz-zase-slo-o-pratelskou-pomoc-ruska-televize-obhajuje-srpen-68>

⁴³ Více autorů. *Zvezda (televizní stanice)* [online]. 2018-02-20 [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Zvezda_\(televizn%C3%AD_stanice\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Zvezda_(televizn%C3%AD_stanice))

⁴⁴ ert. *Zeman: Ruský článek o roku 1968 napsal šílenec. Medvěděv text odmítl* [online]. 2017-11-22 [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/milos-zeman-protest-clanek-okupace-1968-rusko-omluva-medvedev-pl7-zahranicni.aspx?c=A171122_094255_zahranicni_ert

dohody samo Polsko obsadilo část Československa, a následně ho potkal stejný osud.⁴⁵ Stojí však za zmínku, že v Rusku pojem druhá světová válka z velké části nahrazuje Velká vlastenecká válka, která se však datuje až od 22. června 1941, tedy ode dne, kdy Hitler napadl Sovětský svaz, nikoliv od 1. 9. 1939., kdy došlo k napadení Polska.

Od Sovětského svazu se posuňme dále na jihovýchod. Čínská lidová republika je v současnosti největší baštou komunistické ideologie (byť s nezpochybnitelnými prvky tržně kapitalistické ekonomiky) na světě, a jako každá despotie stojí i komunismus na pilířích ovládnutí kolektivního vědomí skrze propagandu. Odhlédněme teď od okupace Tibetu, která je jakožto dějinná událost rovněž zastřena mlhou dezinformací, polopravd, státní propagandy i pouhých omylů⁴⁶ a uveďme si příklad z dějin více současných (což je pojem velice relativní), který je v Číně narozdíl od čínské anexe Tibetu téměř neznámý.

„Před dvaceti osmi lety zavraždila armáda Čínské lidové republiky několik tisíc studentů, kteří na náměstí Tchien-an-men demonstrovali za demokratizaci země. Rozkazu střílet do davu a rozehnat jej za každou cenu předcházel střet radikálního a liberálního křídla komunistické strany. Dodnes je v Číně zakázáno o masakru hovořit a většina Číňanů tak o něm vůbec neví.“⁴⁷

V roce 1989 se Čína po několikaletém uvolňování společenských poměrů ocitla na rozcestí a KS Číny prožívala vnitrostraničný souboj reformního a konzervativního křídla. 17. dubna tohoto roku se na náměstí Nebeského klidu (Tchien-an-men) v Pekingu sešli první studenti vyjadřující podporu reformátorům a demonstující za další liberalizaci země. Napětí vyvrcholilo přesně o měsíc později, když se na stejném místě shromáždily 2 miliony lidí a, díky v té době relativně nezávislým médiím, se slova jejich protestu začala šířit do celé země. V komunistické straně však získal hlavní slovo konzervavec a premiér Li Pcheng, jenž povolal do hlavního města armádu a vyhlásil stanné právo.⁴⁸

3. června začala čínská armáda s vyklízením náměstí od demonstrantů, a zahájila střelbu do davu. Oficiální údaje hovoří až o 1300 mrtvých, neoficiální o 7000. O pár dní později studentští vůdci demonstrací přistoupili na podmínky čínské vlády a náměstí bylo vyklizeno. V Číně je zakázáno

---

⁴⁵ Volně dle: ŽILKOVÁ, Věra. *Na paktu Ribbentrop-Molotov nebylo nic špatného, prohlásil Putin* [online]. 2014-11-06 [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/putin-pakt-ribbentrop-molotov-rusko-polsko-sfery-vlivu-pk4-/zahranicni.aspx?c=A141106_151534_zahranicni_vez

⁴⁶ WIRNITZER, Jan. *Českem se šíří čínská propaganda. Sedm vět k Tibetu, než se přidáte* [online]. 2016-04-01 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/historie-tibetu-a-cinska-propaganda-dbp-/zahranicni.aspx?c=A160331_125810_zahranicni_jw

⁴⁷ ČT24. *Masakr na Tchien-an-men i po 28 letech udivuje brutalitou. V Číně je stále tabu* [online]. 2017-06-04 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/2139690-masakr-na-tchien-men-i-po-28-letech-udivuje-brutalitou-v-cine-je-stale-tabu>

⁴⁸ Volně dle: ČT24. *Masakr na Tchien-an-men i po 28 letech udivuje brutalitou. V Číně je stále tabu* [online]. 2017-06-04 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/2139690-masakr-na-tchien-men-i-po-28-letech-udivuje-brutalitou-v-cine-je-stale-tabu>

o této události mluvit a v autonomním Hong Kongu bylo před dvěma lety muzeum přinuceno uzavřít výstavu o masakru na náměstí Nebeského klidu.⁴⁹

V Asii zůstaneme. S dvěma mocnostmi, Japonskem a Čínou, v regionu musí zákonitě přijít rozepře, mocenské a vlivové boje, které často přerůstají v ozbrojené konflikty. Jedním z takových konfliktů byla, ještě před druhou světovou válkou, tzv. druhá čínsko-japonská válka, jež vypukla roku 1937.

Japonské císařství, v obavách o své postavení ve východní Asii, k jehož ohrožení by mohlo dojít spojenectvím Číny (tehdy ještě nekomunistické) se Sovětským svazem, zahájilo invazi do Číny, jejímž hlavním městem byl v této době Nanking (dnes má toto město cca 8 milionů obyvatel⁵⁰). A právě v Nankingu došlo k obřímú masakru na civilním obyvatelstvu.

Po výzvě ke kapitulaci, na kterou Číňané neodpověděli, zaútočila císařská armáda na město a bez odporu jej obsadila – čínští vojáci prchali v neorganizovaném ústupu a Japonci rozpoutali peklo na zemi.

„Život zajatce neměl podle japonského vojenského kodexu žádnou hodnotu. Číňané byli stínáni i pohřbíváni zaživa, desítky tisíc lidí byly zmasakrovány přímo na březích Jang-c'-ťiang. Japonští vojáci dokonce pořádali na zajatcích soutěže ve stínání hlav. Útok japonské armády doprovázelo i znásilňování (20 000 případů) a žhárství. Popelem lehla třetina města, vydrancovány byly tři čtvrtiny všech obchodů.

Celkové odhady počtu obětí se rozcházejí: na válečném tribunálu v Tokiu se mluvilo o 155 000 obětech, Mezinárodní vojenský tribunál pro dálný východ odhadl jejich počet na 260 000, Čína tvrdí, že celkový počet obětí byl 300 000. Tento údaj je také vryt do kamenné zdi Památníku obětí masakru v Nankingu. Čína byla později pobouřena japonskými učebnicemi dějepisu, které vyšly po druhé světové válce a počet obětí odhadovaly na 3000 a krutosti spáchané japonskou armádou značně bagatelizovaly.“⁵¹

Po skončení druhé světové války (která s druhou čínsko-japonskou zčásti splývá a zčásti na ni navazuje) bylo u soudního tribunálu v Tokiu odsouzeno několik japonských armádních představitelů zodpovědných za Nankingský masakr k trestům smrti. Ovšem spousta viníků a aktérů svým trestům unikla a Nankingský masakr byl postupně přehlížen a zamlčován. Bohužel k tomu přispěly např. i Spojené státy americké, pro které se Japonsko, s rodící se studenou válkou, stalo hlavním spojencem v regionu, a tedy mnohé japonské válečné zločiny byly přehlížely. V Japonsku

---

⁴⁹ Volně dle: jak. *V Hongkongu museli zavřít muzeum masakru na náměstí Nebeského klidu* [online]. 2016-07-19 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1849307-v-hongkongu-museli-zavrit-muzeum-masakru-na-namesti-nebeskeho-klidu>

⁵⁰ Více autorů. *Nanking* [online]. [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Nanking>

⁵¹ pet. *Před 80 lety rozpoutali Japonci v čínském Nankingu peklo. Masakr dodnes šokuje brutalitou* [online]. 2017-12-13 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/2331226-pred-80-lety-rozpoutali-japonci-v-cinskem-nankingu-peklo-masakr-dodnes-sokuje>

je toto téma stále vysoce ožehavé a existence samotného Nankingského masakru je mnohými lidmi (i vysoce postavenými) popírána jako výmysl čínské propagandy.⁵²

Pravdou ale je, že propagandy, manipulace a lži se dopouští spíše (je možné předpokládat, že Čína počet obětí lehce nadsazuje, objektivně to není zjištěitelné) japonská strana a to i v současné době. Na následující japonské propagandistické fotografii z doby okupace Nankingu můžeme vidět japonské vojáky a nankingské děti ve vztahu, který naprosto odporuje tehdejší realitě.

Obrázek č. 13: Nankingské děti⁵³

Ačkoliv cílem mé práce je přinést odpovědi v co největším množství a kvalitě, zakončím tuto kapitolu otázkou, na niž si však musí každý z nás nalézt odpověď sám v sobě:

Máme ve svých českých dějinách takové momenty, na které bychom rádi zapomněli do takové míry, že bychom je nejraději vymazali z historie?

Za minulého režimu takových událostí byl jistě nespočet. A byla by lež tvrdit, že můžeme být hrdi na celé své dějiny se vším všudy. Ale zda-li jsme jako společnost 21. století natolik vyspělí, abychom vnímali objektivně např. období druhé republiky, poválečný odsun Němců z Československa nebo činy bratrů Mašínových, je otázka natolik komplikovaná, že bychom se nemuseli bát označit ji za řečnickou – tím bychom ale logicky přiznali, že na ni nemáme odpověď.

---

⁵² Více autorů. *Nankingský masakr* [online]. [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Nankingský_masakr

⁵³ korespondent Hayashi. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Play_with_toy_tanks01.jpg

4. PROPAGANDA V SOUČASNÉ PRAXI

4.1. Zůstaneme doma

Doposud jsem se ve své práci zaobíral především propagandou, manipulací a dezinformacemi v globálním a obecném měřítku. Rozbory dějinných událostí, ač mají nezpochybnitelné spojitosti s naší vlastí, mířily spíše za hranice.

Je ale bytostně důležité uvědomit si v jakém sociálním i morálním prostředí se pohybujeme, v jaké společnosti vyrůstáme, jakou ji přenecháváme následujícím generacím k dalšímu rozvoji (společnosti i jich samých) a pochopit, jakou úlohu v našich nejnovodobějších dějinách sehráli tvůrci i mediátoři propagandy a čí zájmy jsou na pozadí denních zpráv v novinách – kdo je příjemcem, konzumentem, a tedy nástrojem dezinformací, jež jsou nástrojem propagandy. Jsme to totiž tak trochu všichni, jen to většinou nevíme (rozšiřovat propagandu s vědomím rozšiřování propagandy je výsadou jen úzké skupinky lidí, viz kapitoly 4.3.3. a 4.4.1.).

4.2. Sametová revoluce a smrt Martina Šmída

Pokud jsme si v kapitole 3.3.2. řekli, že komunismus je ideologie žijící z manipulace s davem, je krajně ironické, že jedním z hnacích motorů sametové revoluce byla údajná smrt studenta matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy Martina Šmída. Tuto historku rozšířila jistá Drahomíra Dražská – kompletně si ji vymyslela. Nicméně fáma byla na světě a rozšířila se přes rádio Svobodná Evropa a Hlas Ameriky mezi československý lid i zahraniční novináře. Takoví Martinové Šmídové byli na Matfyzu dva, přičemž ani jeden nevěděl o tom, že by měl být mrtvý – ČST s oběma natočila rozhovor, přičemž první byl natočen a sestříhán naprosto amatérsky, působil zinscenovaně, a povzbudil tak ještě více vlnu konspirací.

Po rozeznání studentské demonstrace 17. listopadu 1989 skutečně jeden mladý muž ležel na zemi a nezvedal se. Byl jím poručík StB Ludvík Zifčák, který byl nastrčen do davu studentů a zřejmě v něm také v důsledku nervového vypětí omdlel. Ten tvrdil, že celý nápad s Martinem Šmídem byla akce StB a on měl sehrát roli mrtvého studenta, s rozšířením fámy pak měla pomáhat právě Dražská. To však později před vojenskou prokuraturou odvolal, ačkoliv veřejnosti poté stejně tvrdil opak. Sama Dražská v rozhovoru⁵⁴ z roku 2009 spolupráci s StB popřela a tvrdí, že si celou věc vymyslela sama.⁵⁵

„Pokud budeme zkoumat možnost spojení Dražské s týmiž silami, které mohly iniciovat brutální průběh zákroku na Národní třídě, či jednodušeji s někým, kdo nebyl pouhým objektem událostí 17.

---

⁵⁴ MF DNES. *Autorka fámy o mrtvém studentovi promluvila, s StB prý nespoleupracovala* [online]. 2009-11-18 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/autorka-famy-o-mrtvem-studentovi-promluvila-s-stb-pry-nespolupracovala-143-/domaci.aspx?c=A091118_081146_domaci_taj

⁵⁵ Volně dle: Více autorů. *Martin Šmíd* [online]. [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Martin_Šm%C3%ADd

listopadu 1989, ale jejich vědomým spolutvůrcem, nacházíme v jejím jednání z hlediska této možnosti řadu rozporů. StB používala někdy ve vztahu k vnitřnímu protivníkovi drobných kombinací či provokací, které však měly mít pouze preventivní charakter, tj. jejich cílem bylo něčemu spíše zabránit, než nějaký děj iniciovat. Akce tohoto typu pak musejí být promyšlenější a hlavně pod kontrolou, aby nevyvolaly nežádoucí efekt. Nic takového v souvislosti s Dražskou ani při nejpečlivějším zkoumání a zvažování hypotéz, nenacházíme.⁵⁶

Tato smyšlenka určitou měrou určila chod moderních českých dějin. Nebylo tomu poprvé ani naposledy.

4.3. Mediální prostředí v České republice

Po pádu komunistického režimu se zcela změnilo prostředí v Československu, resp. v České republice. A to nejen společenské, politické, ekonomické, ale i mediální. A abychom dopodrobna pochopili pravidla hry, kterou hrajeme, musíme nejprve prozkoumat hrací pole. Začneme od píky: v České republice existují masmédiá veřejnoprávní, nezisková a soukromá, komerční. Šíření informací z různých zdrojů je pak bojem, z něhož v ideálním případě vzejde pravda.

„Každý, kdo v lidské společnosti chce něco výlučného dokázat a znamenat, nutně touží číst a slyšet o sobě jen ty nejlepší zprávy. Pokud se jich nedostává, nebo nedejbuď převládají zprávy nedobré, je třeba motivovat. V civilizovaných zemích probíhá motivace vysoce sofistikovaně, často, na značné technologické úrovni provedení, avšak nikoliv plošně. Vedle mediálních prostředků motivovaných existují stejně silné a na původním motivátorovi nezávislé sdělovací prostředky jiné, které nesdílejí důvod nechat se motivovat ve stejné věci. Ba někdy jsou dokonce motivovány protivníkem původního motivátora, takže vzniká prostředí zjednodušeně pojmenovatelné jako pluralitní. Protichůdní motivátoři se navzájem ve svých snaženích kontrolují, přebíjejí stále vyššími a vyššími trumfy, takže nakonec se, byť jako vedlejší a ne vždy cíleně chtěný produkt, ke čtenáři dostane celá pravda ve vší své pestrosti, obšírnosti a nejednoznačnosti. Možná i proto tyto země zvykově, ale docela přesně nazýváme civilizovanými.“⁵⁷

Petr Žantovský, od něhož výše citovaný text pochází, ovšem v roce 2002, kdy jeho kniha vyšla (což je v mediálním prostoru extrémně dlouhá doba – hlavně z hlediska technologického, avšak morální prostředí společnosti se bez radikálního řezu – revoluce – nemá čas za krátkých 16 let moc změnit) nepovažoval Českou republiku za (mediálně) civilizovanou zemi – a dokonce ji nadneseně přirovnává ke Kambodži, Filipínám, či Kolumbii, kde motivace motivantů motivátory nemusí být nikterak sofistikovaná, tj. postačí motivace finanční nebo kariéerní (motivace kariéerní je dlouhodobější motivace, na jejímž konci je opět cíl finanční). Sofistikovanější je poté motivace psychologická, kterou jsou v motivantovi probuzeny pocity jako výjimečnost, nezaměnitelnost

---

⁵⁶ Závěrečná zpráva vyšetřovací komise Federálního shromáždění pro objasnění události 17. listopadu 1989 [online]. [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: http://www.psp.cz/eknih/1990fs/tisky/t1236_06.htm

⁵⁷ ŽANTOVSKÝ, Petr. *Hrobaři, ratlíci a čáryfukové, aneb Procházky minovým polem české žurnalistiky po r. 1989*. Praha: Votobia, 2002. ISBN 80-7220-130-1.

a vlivnost. Motivanti, novináři se poté rekrutují buď z řad zlaté mládeže (která se chce společensky vyrovnat svým rodičům), nebo naopak z řad plebiscitu (který je ambiciózní se snahou své rodiče předejít).⁵⁸

„Hlavní nemocí české žurnalistiky, a bude o tom ještě psáno, je mylná představa, že sama média a novináři realitu nereflktují (je jim to málo), nýbrž vytvářejí nebo aspoň spoluvytvářejí. Že dokážou, a oni to opravdu bohužel občas dokážou, posunout kousek dějin jinudy, než kudy by šly bez nich. Že umí zmanipulovat své publikum pro jeden názor a proti názoru druhému, že dovedou v očích publika naprosto očernit a zničit jednu osobu či skupinu osob, zatímco jiné soustavnou adorací (dle hesla o tisíckrát opakované lži, jež se stane pravdou) vynést na společenské výsluní, případně k moci. To však už není žurnalistika, nýbrž propagandistika, a na tu se vztahují docela jiná pravidla. Zejména etická. Zkázou české žurnalistiky je ztráta smyslu pro cechovní etiku.“⁵⁹

Rád bych na tomto místě upozornil čtenáře, že Petr Žantovský je přispěvatelem Parlamentních listů (viz kapitola 4.3.3.), příznivcem zestátnění České televize a šířitelem dezinformací. Použijeme tedy jeho teorie s rozvahou a vnímejme myšlenku s vědomím toho, od koho pochází – i když konkrétní myšlenka sama o sobě může být nezávadná, v kontextu světonázoru autora může napáchat zlo. Berme ji tedy pouze jako doplnění myšlenkového proudu, který zde já sám rozvíjím.⁶⁰

4.3.1. Nadnárodní korporace aneb Televizní národ

Ještě v roce 2015 byla televize nejpoužívanějším médiem a zároveň největším mediátorem zpravodajství v Česku.⁶¹

Počet celostátních televizních stanic, jež se angažují ve zpravodajství a informovanosti, by se v České republice dal spočítat na prstech jedné ruky – rozhlasové stanice jsou na tom obdobně. Nad objektivitou a vyvážeností vysílaných informací bdí Rada pro rozhlasové a televizní vysílání – ta má 13 členů, jež jmenuje předseda vlády na návrh Poslanecké sněmovny.⁶²

Česká televize je médium veřejnoprávní, nemá tedy za cíl generovat zisk (provoz hradí koncesionářské poplatky), nemá soukromého vlastníka – tedy potenciálního motivátora – a její činnost je de jure nezávislá. Výkonným orgánem je 15členná Rada ČT volená Poslaneckou

---

⁵⁸ Volně dle: ŽANTOVSKÝ, Petr. *Hrobaři, ratlíci a čáryfukové, aneb, Procházky minovým polem české žurnalistiky po r. 1989*. Praha: Votobia, 2002. ISBN 80-7220-130-1.

⁵⁹ ŽANTOVSKÝ, Petr. *Hrobaři, ratlíci a čáryfukové, aneb, Procházky minovým polem české žurnalistiky po r. 1989*. Praha: Votobia, 2002. ISBN 80-7220-130-1.

⁶⁰ KADLEC, Miloš. *Neziskové organizace v pokřiveném zrcadle mediálního analytika Parlamentních listů* [online]. 2018-01-01 [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://manipulatori.cz/neziskove-organizace-pokrivnem-zrcadle-medialniho-analytika-parlamentnich-listu/>

⁶¹ MACEK, Jakub – MACKOVÁ, Alena – ŠKAŘUPOVÁ, Kateřina – WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. 2015. *Stará a nová média v každodennosti českých publik (výzkumná zpráva)*. Brno: Masarykova univerzita.

⁶² *Zákon č. 231/2001 Sb.* [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-231?>

sněmovnou a orgánem kontrolním 5členná Dozorčí komise volena, stejně jako generální ředitel ČT, Radou ČT.⁶³ Je samozřejmě velice diskutovatelné, do jaké míry je RRTV a Rada České televize politicky neovlivnitelná.

Televize Nova, první česká komerční televize, zahájila své vysílání v roce 1994 – dnes je nejsledovanější televizní stanicí v zemi (nicméně jako skupina je první Česká televize a Nova Group až druhá)⁶⁴ a příběh jejího vzniku je natolik zajímavý, že stojí za to popsat si ho více dopodrobna.

Na začátku 90. let Mark Palmer (bývalý americký diplomat a exporadce prezidenta Reagana, ředitel Central European Development Corporation – CEDC) a Peter Hunčík založili společnost CET 21 (Central European Television for 21st Century), později se k těmto dvěma pánům přidal ještě Vladimír Železný. CET 21 a CEDC si (společně s Českou spořitelnou) následně rozdělily akcie nově vzniklé České nezávislé televizní společnosti (ČNTS), která měla provozovat Televizi Nova, přičemž CET 21 s nejmenším podílem akcií byla vlastníkem a uživatelem licence – což je velice neobvyklé uspořádání. K tomuto výhodnému postavení společnosti CET 21 dopomohla RRTV, aby byl zachován vliv českých subjektů na fungování televize.

Silná lobby ze strany ODS a jejího předsedy Václava Klause (tehdejšího premiéra) se však bála komerční televize, nad kterou by nemohla mít moc – tento politický tlak vyvrcholil až odvoláním celé RRTV a dosazením lidí loajálních k ODS. Nicméně licence již byla udělena a to zpět vzít nešlo.

Vladimír Železný, tehdejší ředitel Novy, původně koncipoval televizi jako politicky nestrannou (ne snad z důvodu morálních, politická vyhraněnost jednoduše poškozuje sledovanost). To však pod tlakem politicky (tj. kariérně) motivované RRTV nebylo příliš možné, s novým ředitelem RRTV Petrem Štěpánkem (Klausovým poradcem) měl také Železný obrovské, takřka osobní, spory. „Klaus ztropil na podzim 1993 velký skandál, že ČT nevysílala jeho projev na Brněnském veletrhu. Na Nově se pohádal s moderátorem publicistického pořadu Lubošem Beniákem kvůli nepříjemným otázkám a dosáhl toho, že se pořad nevysílal. Železný ustoupil. Před volbami 1996 Klausovi na Nově dokonce zřídil pravidelné promluvy.“⁶⁵

Americkému investorovi se však znelíbilo, že nepřevoditelnou licenci na jeho nejvíce prosperující podnik má v držení někdo cizí, a vznikl plán na nepřímý převod licence ČNST pod CME (Central European Media Enterprises), která byla svázána s CEDC.

---

⁶³ *Zákon č. 483/1991 Sb.* [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-483#f1380651>

⁶⁴ ATO – Nielsen Admosphere. *Měsíční zpráva o sledovanosti – leden 2018* [online]. 2017-01-17 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: http://www.nielsen-admosphere.cz/wp-content/uploads/2018/02/Měs%C3%ADčn%C3%AD-zpráva-2018_01.pdf

⁶⁵ ŽÁK, Václav. *Drahá televize Nova* [online]. 2011-04-23 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/draha-televize-nova/>

„Nejprve v červenci 1996 koupila CME od České spořitelny její 22% podíl v ČNTS za 36 milionů dolarů. Tím pádem se její podíl v ČNTS zvedl na 88 procent. 1. srpna 1996 půjčila CME Vladimíru Železnému 4,7 mil. dolarů, cca 126 mil. Kč, aby za ně koupil podíly od ostatních společníků v CET 21 a stal se majoritním vlastníkem licence se šedesátiprocentním podílem. Železný podíly koupil. Když úkol splnil, půjčku mu odpustili. Radu o tom neinformovali. Podle policie ani Železný, ani ostatní vlastníci z těchto peněz nezaplatili daně.

Současně se rozdělil i 12% podíl CET 21 v ČNTS na tři díly: 1 procento si ponechala CET 21, 5,8 % získala firma Vladimíra Železného Nova Consulting, 5,2 % ostatních 5 společníků v CET 21. Ti svůj podíl v prosinci 1996 prodali CME za 5,3 mil USD. CME tak navýšilo svoje vlastnictví v ČNTS na 93 %. Tím si CME pojistila, že se kontroly nad licenci nemůže zmocnit nikdo, kdo nezíská souhlas Vladimíra Železného. A za 28,5 mil. dolarů, tedy přibližně miliardu korun, si koupila – Vladimíra Železného. Místo toho, aby si stěžovala na diskriminační zacházení, pokusila se obejít české zákony, a ošklivě se jí to vymstilo.

Že nežijeme v otrokářské společnosti a člověka koupit nelze? To je jistě pravda. Formálně nekupovali Železného, ale akcie firmy Nova Consulting. Ve smlouvě o koupi akcií o licenci a CET 21 pochopitelně není zmínka, ale v článku 4 se Vladimír Železný zavazuje v dlouhém výčtu ke všemu, co nesmí dělat: nesmí podnikat v oboru, nesmí ČNTS přetahovat zaměstnance, atd. Nesmyslné závazky ve smlouvě o koupi akcií, ovšem zcela logické ve smlouvě, již si Američané zajišťovali výnosy z licence.“⁶⁶

Železný se nakonec ocitl v úzkých, když většinu příjmů z ČNTS pobrala americká strana. A tak požádal o pomoc Václava Klause, jehož vláda v roce 1997 byla nucena podat demisi, mimojiné pro korupční skandál. Nova tehdy odvysílala reportáž o Klausově nákupu vily ve Švýcarsku, načež rozzlobený Klaus zažaloval Novu o 100 milionů korun. Nicméně došlo k mimosoudnímu vyrovnání, Železný začal podporovat svého bývalého rivala Klause, čímž pro sebe získal konexe v Poslanecké sněmovně. Poté ho ale Američané překvapili – chtěli svůj podíl v ČNTS prodat a nabízeli Železnému lukrativní nabídky za spolupráci s potenciálním novým majitelem, ten to odmítl a pomocí právních kliček a politických přátel vyvedl CET 21 z ČNTS, a Nova začala v roce 1999 vysílat pod novou licenci (obnovenou v roce 2002 na dalších 12 let).

„Američané si to ovšem nenechali líbit. Okamžitě se spustila celá řada žalob a trestních oznámení. Rada naprosto ignorovala zájmy amerického investora a vycházela Železnému všemožně vstříc. Dokonce ignorovala předběžné rozhodnutí mezinárodní arbitráže, aby se Železný jako vlastník majority v CET 21 vrátil k americkému investorovi, a pomohla mu schválením podvodného navýšení jmění, aby se závazku arbitráže vyhnul. Kvůli tomu musela nakonec Česká republika firmě CME zaplatit 10,4 mld. korun.“⁶⁷

⁶⁶ ŽÁK, Václav. *Drahá televize Nova* [online]. 2011-04-23 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/draha-televize-nova/>

⁶⁷ ŽÁK, Václav. *Drahá televize Nova* [online]. 2011-04-23 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/draha-televize-nova/>

V roce 2003 pak majoritní podíl v CET 21 odkoupila skupina PPF nejbohatšího Čecha Petra Kellnera, Vladimír Železný byl odvolán z postu generálního ředitele. Následně PPF odprodala CET 21 společnosti CME, která ji drží dodnes – tak se z firmy se sídlem na Bermudách stal provozovatel nejvlivnějšího média v České republice.⁶⁸

Televize Prima za svoji působnost vystřídal spoustu jmen (Premiéra TV, Prima televize, Prima Family). Stojí za zmínku podotknout, že Prima měla ve své staré licenci podmínku poskytování pravidelných tří hodin vysílacího času regionálním televizím – těm však platila, aby si z tohoto času ukusovaly jen 20 minut. Nakonec tento problém vyřešila šalamounsky ukončením vysílání – televizi Prima nahradila v roce 2012 Prima Family, která se v roce 2013 opět přejmenovala na televizi Prima, které platí licence až do června 2018. V devadesátých letech se spekulovalo i o fúzi dvou hlavních komerčních stanic (Novy a Primy), k tomu však nikdy nedošlo. TV Prima je od roku 2005 součástí švédského koncernu Modern Times Group (MTG).⁶⁹

Televize Barrandov má mezi čtveřicí největších českých televizí nejmenší dosah (sledovanost Skupiny Barrandov se pohybuje okolo 7 % diváků⁷⁰) a rovněž naplňuje definici zaujatosti a bohužel i propagandy.

Bylo by pokrytecké tvrdit, že žádná z výše uvedených televizí se nikdy nedopustila podobných prohřešků – Česká televize podle RRTV během posledních amerických prezidentských voleb nadržovala demokratické kandidátce Hillary Clinton⁷¹, TV Prima je na tom hůř, ta má za sebou kauzu, kdy vedení nařizovalo redaktorům demonizovat uprchlíky.⁷² Televize mediálního magnáta Jaromíra Soukupa, jenž je zároveň jejím hlavním moderátorem, je však přímo obsypána kontroverzemi v množství, které se stěží dá označit za náhodné. Prostudujeme-li si následující odkazy, je z nich patrné protežování politiků (je otázkou, zda se jedná o motivaci finanční, kariéru, psychologickou, či o pouhou ideologickou podporu – nejspíše ale o kombinaci všech těchto faktorů), nadměrná účast členů extrémistických stran v davu pozvaných občanů a v neposlední řadě absence novinářské etiky, slušnosti a morálky ze strany Jaromíra Soukupa. A ačkoliv se RRTV těmito podněty zabývá, Soukupova snaha vyzpovídat Miloše Zemana až k obhájení prezidentského mandátu je již dnes zjevně vydařená, případná pokuta za ni by se dala nazvat malicherností. Ještě je

---

⁶⁸ Volně dle: Více autorů. *TV Nova* [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/TV_Nova

⁶⁹ Volně dle: Více autorů. *Prima (televizní stanice)* [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Prima_\(televizn%C3%AD_stanice\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Prima_(televizn%C3%AD_stanice))

⁷⁰ mav. *TV Barrandov se loni poprvé dostala do zisku* [online]. 2017-12-11 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2017/12/tv-barrandov-se-loni-poprve-dostala-do-zisku/>

⁷¹ lidovky.cz. *Česká televize podle vysílací rady nadržovala během voleb Clintonové* [online]. 2017-01-17 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/ceska-televize-podle-televizni-rady-nadrzovala-clintonove-pot-/zpravy-domov.aspx?c=A170112_162758_ln_domov_ele

⁷² BŘEŠŤAN, Robert. *Nahrávka z klíčové porady TV Prima k uprchlíkům: „Vedení televize má názor a vy ho budete respektovat.“* [online]. 2017-01-17 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/nahravka-z-porady-zpravodajstvi-tv-prima/>

záhodné zmínit, že Jaromír Soukup byl v první přímé volbě prezidenta významnou součástí poradního týmu kandidáta Jana Fischera⁷³, který, ačkoliv před prvním kolem prohlásil, že má nejbližší ke Karlu Schwarzenbergovi, po oznámení výsledků prvního kola názorově otočil a vyjádřil nepřímo svou podporu právě Miloši Zemanovi.⁷⁴

„V létě mu Rada pro rozhlasové a televizní vysílání vytkla příliš časté zvaní zástupců hnutí ANO⁷⁵ na úkor konkurence. Teď rada čeká na jeho zdůvodnění, proč začátkem prosince prakticky neoponoval hradnímu mluvčímu Jiřímu Ovčáčkovi⁷⁶, vedoucímu nepřiznanou kampaň za zvolení Miloše Zemana prezidentem. U rady si stěžuje i Soukupem opomíjený kandidát Marek Hilšer.

Šéf Barrandova schytl kritiku i kvůli častému zvaní Tomia Okamury, vydávání exponentů prokremelské a radikálně nacionalistické scény za "publikum obyčejných občanů", jak ukázal server Hlídací pes⁷⁷, či pro svérázný styl moderování, při němž mimo jiné vybízí hosty, aby rozdělovali politiky podle prospěšnosti pro lid a političky podle sexuální atraktivita.^{78^c79}

4.3.2. Kdo koho motivuje aneb Mediální magnáti a informační byznys

Médiím důvěřuje stále méně lidí – tento trend je dlouhodoběji pozorovatelný a má počátky zhruba v roce 2008, tedy po skončení hospodářské krize. V roce 2016 byl nejdůvěryhodnějším médiem rozhlas (s důvěrou 45 %), následován internetem (41 %), televizí (35 %) a tiskem (33 %). V tomto kontextu médiím věří více starší, vzdělanější, finančně zajištění lidé se středopravým/pravicovým viděním světa – ti zároveň média více čtou. Naproti nim stojí mladší, nevzdělaní, chudší lidé s nižším vzděláním, kteří média nečtou. To je zčásti způsobeno také faktem, že většina novinářské obce se rekrutuje z první skupiny (zlaté mládeže, je možné říci, viz kapitola 4.3), která je

⁷³ Autor neuveden. *Fischer spouští ostrou kampaň, pomáhat mu bude i podnikatel Soukup* [online]. 2012-07-09 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1159486-fischer-spousti-ostrou-kampan-pomahat-mu-bude-i-podnikatel-soukup>

⁷⁴ KOPECKÝ, Josef. *Fischer před volbou na Hrad ocenil Zemana a zkritizoval Schwarzenberga* [online]. 2013-01-21 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/fischer-pred-druhy-m-kolem-volby-na-hrad-ocenil-zemana-p00-/domaci.aspx?c=A130121_165918_domaci_kop

⁷⁵ POKORNÝ, Marek. *TV Barrandov dřív zvýhodňovala Babiše, teď zve nejčastěji Okamuru. Hrozí jí pokuta, říká šéf rady* [online]. 2017-10-19 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/tv-barrandov-driv-zvyhodnovala-babise-ted-zve-nejcasteji-oka/r~1eb4d3c0b4d711e7b5d30025900fea04/>

⁷⁶ ČTK. *Soukup na Barrandově favorizoval Zemana, neoponoval Ovčáčkovi, zjistila vysílací rada* [online]. 2017-12-21 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/soukup-neplnil-rol-i-oponenta-kritizuje-rada-televizi-barrand/r~33558c4ce64711e7988aac1f6b220ee8/>

⁷⁷ MÁČA, Roman. „Běžní občané“ *Jaromíra Soukupa: hemžení extremistů, příznivců Zemana a Okamury* [online]. 2017-12-19 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/bezni-obcane-jaromira-soukupa-hemzeni-extremistu-priznivcu-zemana-okamury/>

⁷⁸ ŠRAJBROVÁ, Markéta. *Ministr v televizi porovnával vzhled poslankyň. Asi jsem to měl Soukupovi odmítnout, říká nyní* [online]. 2017-12-22 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nebylo-mi-to-prijemne-ale-co-jsem-mel-delat-rika-ministr-kte/r~7f792a12e72c11e7b6830cc47ab5f122/>

⁷⁹ WIRNITZER, Jan. *Stížností na Soukupův Barrandov přibývá. Rada jej ale do prezidentských voleb nepotrestá, nemá jak* [online]. 2018-01-03 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/soukup-barrandov-rada-pro-vysilani-pravomoci/r~b431b670efc411e79704ac1f6b220ee8/>

ve společenské menšině.⁸⁰ Je sice pouze osobní kvalitou novináře, jak moc objektivně a nestranně (nejen politicky, ale i sociálně – bude-li autorem všech společenských vrstev) se ke své práci postaví. Pracovníci médií jsou totiž také lidé – mají své názory – a v případě profesionálů jsou to ve většině případů lidé vzdělaní, bohatší, sečtější. Mají tedy své politické preference, které ale musí upozadit pro objektivitu své práce.

Velkou vlnu nevole a kritiky vyvolala věta Evy Drahošové, manželky bývalého kandidáta na prezidenta Jiřího Drahoše: „V České televizi nám fandí, ale nesmí to dávat najevo.“⁸¹

Jenže měla pravdu. Je totiž velice pravděpodobné, ba logicky předpokladatelné, že zaměstnanci médií budou stejného politického smýšlení jako jeho konzumenti, v případě ČT to jsou právě vzdělanější, bohatší lidé z pravicového spektra, kteří v prezidentských volbách podpořili Jiřího Drahoše (viz kapitola 2.3.1.), nicméně v profesionálním prostředí pro toto není místo – a ČT si na to nejspíše nedala pozor při americké volební noci, viz kapitola 4.3.1.

V situaci, kdy informacím z médií nedůvěřuje nejvíce lidí v novodobé historii, se navíc do tohoto sektoru více než kdy dříve zapojuje byznys. Vlastnické struktury největších komerčních českých televizí, které jsou ve dvou případech ze tří vlastněny zahraničními koncerny s nadnárodní působností, jsme si nastínili v předchozí kapitole. Na poli rozhlasu a tisku (vč. internetových deníků, jež bývají odnoží a doplňkem tradičních papírových vydání) však panuje situace docela jiná – česká média byla, poměrně před nedávnem, ve velké většině odkoupena od zahraničních majitelů českými miliardáři. Uvedu největší české mediální domy včetně zvukových jmen českého byznysu, kterým známá média patří. Od některých z nich jsem ve své práci hojně citoval a citovat ještě budu.

Borgis: V roce 1991 bývalý zástupce šéfredaktora Rudého práva (a člen KSČ) Zdeněk Porybný⁸² toto médium odkoupil při privatizaci a přejmenoval jej na Právo – ačkoliv ze začátku list pokračoval v levicově orientovaných kolejích postupem času se podařilo jej zneutralizovat. Borgis mimo Práva v nákladu cca 90 000 kusů provozuje také servery Novinky.cz, Super.cz a Sport.cz. Majitelem třetiny podílu v Borgisu je Ivo Lukačovič, zakladatel a majitel serveru Seznam.cz. Tržby firmy činily před dvěma lety 640 milionů a čistý zisk bezmála 20 milionů korun.⁸³

---

⁸⁰ ŤOPEK, Martin. *Drahošová zahájila kampaň. V dětském domově přála k narozeninám, vtipkovala na Zemanův účet* [online]. 2018-01-18 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/drahosova-zahajila-kampan-v-pardubickem-detskem-domove-prala/r~c8fcd53afc8a11e78d510cc47ab5f122/>

⁸¹ ŤOPEK, Martin. *Drahošová zahájila kampaň. V dětském domově přála k narozeninám, vtipkovala na Zemanův účet* [online]. 2018-01-18 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/drahosova-zahajila-kampan-v-pardubickem-detskem-domove-prala/r~c8fcd53afc8a11e78d510cc47ab5f122/>

⁸² Více autorů. *Zdeněk Porybný* [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Zdeněk_Porybný

⁸³ ČTK. *Borgis měl nižší tržby, ale zdvojnásobil zisk* [online]. 2016-08-02 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/borgis-mel-nizsi-trzby-ale-zdvojnasil-zisk/>

Czech News Center, jež ovládají Daniel Křetínský (vlastní mimojiné fotbalovou Spartu nebo Energetický a průmyslový holding⁸⁴) a Patrik Tkáč, vydává nejčtenější české noviny – deník Blesk v nákladu 250 000 výtisků, dále pak Aha! (60 000 výtisků), týdeník Reflex nebo například Svět motorů. Hospodářské výsledky firma neuvádí.

Economia vydává Hospodářské noviny (přes 30 000 výtisků), provozuje servery Aktuálně.cz (pod jehož doménou funguje internetová televize DVTV) a iHNED.cz. Majitelem je Zdeněk Bakala (známý např. z kauzy OKD⁸⁵). Ačkoliv byla skupina ještě před pár lety ve finanční ztrátě, nedávnými úspěšnými akvizicemi se dostala do zelených čísel.⁸⁶

Mafra je společně s Czech News Center největším českou mediální skupinou. Sdružuje pod sebe Mladou frontu Dnes (náklad 160 000 výtisků), Lidové noviny (40 000 výtisků), weby iDNES.cz, lidovky.cz a televizní programy Óčko. Tato média de facto vlastní Andrej Babiš, de jure byl zákonem přinucen převést je do svěřeneckých fondů⁸⁷. Nejposlouchanější české rádio⁸⁸ Impuls rovněž Babiš v roce 2013 koupil. Tržby činí 2,5 miliardy a zisk 140 milionů korun.

Andrej Babiš čelí vytrvalé kritice kvůli střetu zájmů – jako momentálně nejmocnější muž v zemi ovládá (ačkoliv právně nevlastní) jedny z nevlivnějších médií. Babiš slíbil, že nebude do chodu svých médií nijak zasahovat – obavy o ovlivňování médií svým vlastníkem se bohužel neukázaly jako liché, když se v první polovině roku 2017 na veřejnost dostaly nahrávky rozhovoru Andreje Babiše s redaktorem Mladé fronty Markem Příbylem, kde si Andrej Babiš domlouvá články a řeší strategii k dehonestaci ČSSD⁸⁹.

Rovněž obálky Babišových novin sem tam opomenou zmínit důležité informace týkající se právě Babiše: např. v březnu 2017 dala Poslanecká sněmovna Babišovi ultimátum k vysvětlení kauzy

---

⁸⁴ Více autorů. *Daniel Křetínský* [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Daniel_Křet%C3%ADnský

⁸⁵ Více autorů. *Bakala porušil smlouvu, byty měl nabídnout přednostně nájemníkům, tvrdí finančník* [online]. 2016-02-16 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/395947-bakala-porusil-smlouvu-byty-mel-nabidnout-prednostne-najemnikum-tvrdi-financnik.html>

⁸⁶ VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Economia je druhým rokem finančně soběstačná* [online]. 2017-04-10 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2017/04/economia-je-druhym-rokem-financne-sobestacna/>

⁸⁷ *Zákon č. 159/2006 Sb.* [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-159>

⁸⁸ KOIŠ, Juraj. *RadioProjekt 2017: první čtyřka bez výraznějších změn* [online]. 2018-02-08 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: http://www.radiotv.cz/p_radio/radioprojekt-2017-prvni-ctyrka-bez-vyraznejsich-zmen/

⁸⁹ TABERY, Erik. *Babiš, nahrávka a jeho média* [online]. 2017-05-04 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/komentare/babis-nahravka-a-jeho-media>

korunových dluhopisů. Noviny jako Právo nebo Deník o této události informovaly hned na první straně, Mladá fronta i Lidové noviny ukrývaly zprávu až hluboko uvnitř⁹⁰:

Obrázek č. 14: Babišovy noviny⁹¹

Můžeme to samozřejmě přičítat náhodě, nicméně tento jev není ojedinělý, což dokládá více nedávná situace, kdy se na veřejnost dostala zpráva vyšetřovací komise OLAF a takto rozdílně na ni reagovaly Lidové noviny s odstupem času – redaktoři Lidových novin dostali možnost nahlédnout do zprávy OLAF a 5. 1. vyšly Lidové noviny s titulkem: „Zpráva OLAF kolem Babiše jen našlapuje“, viz obrázek 14.

Jenže 8. 1. vyšlo vydání Hospodářských novin, kterým se podařilo získat zprávu v celém znění (viz obrázek 15) a vypadalo úplně jinak.

9. 1., tedy den poté se na titulní stránce Lidových novinách objevil titulek zcela jiného ražení než před pár dny, viz obrázek 14. Podle vyjádření LN bylo vydání z 5. 1. vypuštěno pod časovým

⁹⁰ Volně dle: ren. Články o Babišovi se na titulní strany MF DNES a Lidových novin nevesly [online]. 2017-03-16 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/i8aBc/clanky-o-babisovi-se-na-titulni-strany-mf-dnes-a-lidovych-novin-nevesly>

⁹¹ Echo24. Vydání deníků ze dne 16. března 2017 [online]. [cit. 2018-02-25] Dostupné z: <https://echo24.cz/g/i8aBc/clanky-o-babisovi-se-na-titulni-strany-mf-dnes-a-lidovych-novin-nevesly/3>

tlakem, nicméně (a obzvlášť vezmeme-li v potaz, že něco podobného se nestalo poprvé) je to velice zvláštní shoda náhod. V Mladé frontě se pak zpráva na hlavní stránce neobjevila vůbec.⁹²

Obrázek č. 15: Rozdíly v Lidových novinách⁹³

Obrázek č. 16: Hlavní stránka Hospodářských novin⁹⁴

Vltava Labe Media vydává okolo 70 lokálních variací Deníku (v nákladu 140 000 výtisků) a přes 20 regionálních týdeníků. Vlastníkem je česko-slovenská investiční skupina Penta Investments se sídlem na Kypru, jež koupila Vltava-Labe-Press (předchůdce Vltava Labe Media) v roce 2015 od německého koncernu Verlagsgruppe Passau. Tímto nákupem se většina českého tisku dostala do rukou českým vlastníkům (spolupříjemcem Penty je Marek Dospiva, 9. nejbohatší Čech)⁹⁵.

Samotná Penta Investments figurovala v roce 2012 ve slovenské korupční kauze Gorila, jež dodnes nebyla uzavřena, při které na internet unikly tajné dokumenty hovořící o korupci na nejvyšších postech slovenské politiky, dotýká se například i současné vládní strany Smer slovenského premiéra

⁹² Volně dle: HOVORKOVÁ, Johana. Zpráva OLAF: Lidovky žehlí předchozí lži, MF DNES o Babišově podvodu nic nepíše [online]. 2018-01-09 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <http://forum24.cz/zprava-olaf-lidovky-zehli-predchozi-lzi-mf-dnes-o-babisove-podvodu-nic-nepise/>

⁹³ Forum24. Forum24 [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <http://forum24.cz/zprava-olaf-lidovky-zehli-predchozi-lzi-mf-dnes-o-babisove-podvodu-nic-nepise/>

⁹⁴ Hospodářské noviny. Facebook [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/ihned.cz/photos/a.10152501987877604.1073741851.93433992603/10155896541007604/?type=3&theater>

⁹⁵ Více autorů. Penta Investments [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Penta_Investments

Roberta Fica, jež byla tehdy v opozici. „Dokumenty popisují uplácení vysoce postavených úředníků a politiků v letech 2005 a 2006 za vlády tehdejšího premiéra Mikuláše Dzurindy finanční skupinou Penta, která za to prý získala vliv na privatizaci a na chod některých podniků. Podle nepotvrzených informací spis vypracovala slovenská tajná služba na základě odposlechů. Penta nekalé jednání v kauze opakovaně odmítla a takzvaný spis Gorila označila za nezákonný důkaz.“^{96 97}

Empresa Media, kterou vlastní již zmíněný Jaromír Soukup, provozuje kromě Skupiny Barrandov (TV Barrandov, Kino Barrandov, Barrandov Plus a Barrandov Family) také deník Týden. V loňském roce poprvé dostala do zisku (24 milionů korun, v roce 2016 byla ve ztrátě 32 milionů, meziročně se tržby zvýšily o 40 % na 608 milionů)⁹⁸. Na přelomu let 2015 a 2016 odkoupila 49 % společnosti čínská CEFC China Energy Company Limited, jež patří mezi 10 největších čínských firem a u nás vlastní například fotbalovou Slavii, Pivovary Lobkowicz, dále drží podíly v aeroliniích Travel Service nebo cestovní kanceláři Invia⁹⁹.

4.3.3. V hledáčku ministerstva aneb Hybridní válka

Dostáváme se ze zóny bílo-šedé propagandy stále blíže k propagandě černé. Jak jsme si objasnili v kapitole 2.3., černá propaganda nepokrytě lže, podvádí a dezinformuje. Mediátory černé propagandy nazýváme dezinformačními médii (konkrétně dezinformačními weby, jelikož černá propaganda je v českém prostředí v posledních letech z valné většiny doménou internetu), oni samotní dávají přednost označení jako média alternativní – alternativní vůči mainstreamu dle výkladu jednoho, alternativní vůči absolutismu pravdy dle výkladu druhého.

Ministerstvo vnitra monitoruje na 40 takovýchto webů působících v České republice, není tajemstvím, že ve složité spleti vlastnických a provozovatelských konexí většinou vedou indicie k Rusku: „Severoatlantická aliance považuje za hlavního tvůrce lživých zpráv v Evropě Rusko. Využíváním dezinformačních prostředků a relativizací pravdy se Moskva snaží rozdmýchávat nedůvěru v instituce liberálního státu, v Evropskou unii či NATO. Podle generála Petra Pavla¹⁰⁰,

---

⁹⁶ ČTK. *Kauza Gorila po pěti letech. Slovenská policie stále tápe* [online]. 2016-12-21 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/zahranicni/politika/kaucha-gorila-po-peti-letech-slovenska-policie-stale-tape-1326947>

⁹⁷ Volně dle: Ekonomika, ČTK. *Komu patří české noviny? Nově budou jen zdejších miliardářů* [online]. 2015-08-12 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/komu-patri-ceske-noviny-nove-budou-jen-zdejsich-miliardaru/r~e6845e2640c511e5b3730025900fea04/>

⁹⁸ mav. *TV Barrandov se loni poprvé dostala do zisku* [online]. 2017-12-11 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2017/12/tv-barrandov-se-loni-poprve-dostala-do-zisku/>

⁹⁹ Více autorů. *CEFC China Energy Company Limited* [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/CEFC_China_Energy_Company_Limited

¹⁰⁰ EHL, Martin – HONZEJK, Petr. *Slabí dělají to, co musí. Tak vidí svět Putin a my to podceňujeme, říká generál Petr Pavel* [online]. 2017-11-12 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-65973850-slabi-delaji-to-co-musi-tak-vidi-svet-putin-a-my-to-podcenujeme-rika-general-petr-pavel>

předsedy Vojenského výboru NATO, souvisí tyto kroky se snahou prezidenta Vladimira Putina vrátit Rusko na světovou scénu a obnovit jeho sféru vlivu.¹⁰¹

Mezi největší takovéto weby patří (seřazeno sestupně podle počtu interakcí s články sdílenými na Facebooku): parlamentnilisty.cz, eurozpravy.cz, AC24.cz, cz.sputniknews.com, lajkit.cz, Aeronet, bezpolitickekorektnosti.cz, svobodnenoviny.eu a protiproud.parlamentnilisty.cz.

Rozmach těchto webů se projevil poměrně nedávno – v roce 2014 po okupaci ukrajinského poloostrova Krym ruskou armádou – a zasáhl v podstatě celou Evropu. Nicméně každá společnost je jinak vyspělá a každá se s těmito hrozbami vypořádává jinak, zatímco u nás je ochrana proti propagandě spíše vnitřní záležitostí ministerstva vnitra a mezinárodní propaganda je veřejností i politiky (jmenovitě Miloš Zeman, Tomio Okamura) zlehčována, či popírána, ve Švédsku se uvažuje o založení zvláštní armádní jednotky pro psychologickou obranu a ochranu obyvatelstva před dezinformačními snahami jiných států¹⁰².

Na pozadí dezinformačních aktivit v českém informačním prostoru figuruje 50 až 100 konkrétních lidí, kteří jsou účelovými primárními mediátory černé propagandy, je dokonce možné některé jmenovat konkrétně.

Ivo Valenta, ač osobně pravděpodobně nepatří mezi primární mediátory propagandy, nýbrž je pouze zaměstnává, je jméno v českém propagandistickém prostředí velice známé. Senátor za obvod Uherské Hradiště, kdysi odsouzen za korupci ke čtyřměsíční podmínce a 350tisícové pokutě, je majitelem Parlamentních listů¹⁰³, největšího českého dezinformačního média. Parlamentní listy samy o sobě jsou mostem mezi šedou a černou propagandou – jsou platformou pro vyjadřování názorů, nicméně záměrně dávají prostor lžím, dezinformacím a propagandě a nijak ji neregulují. Příklad za všechny:

„Napsali je (lživé články, pozn. autora) dva aktivisté a zaslali je na e-mail redakce. Ta je vůbec neověřovala, pouze požádala jednoho z nich, aby k článku doplnil své jméno. Články například tvrdily, že za teroristickými útoky stojí cyklofašisté a americký prezident Donald Trump práškuje Sýrii chemií ovlivňující lidské myšlenky.“¹⁰⁴

---

¹⁰¹ POLJAKOV, Nikita – PRCHAL, Lukáš – ZELENKA, Jakub – KROPÁČEK, Jiří. *Rozkrýváme pozadí nové světové války. Jak se Češi ocitli v zajetí lží* [online]. 2017-11-12 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/valka-dezinformace-fake-news/r~7bfb35b23bb311e7886d002590604f2e/>

¹⁰² LUCKÝ, Jakub. *Proti dezinformacím a k zajištění míru. Švédsko chce vytvořit zvláštní jednotku psychologické obrany* [online]. 2018-01-15 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: https://www.irohlas.cz/zpravy-svet/proti-dezinformacim-a-k-zajistenim-miru-svedsko-chce-vytvorit-zvlastni-jednotku_1801150723_dp

¹⁰³ Více autorů. *Ivo Valenta* [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ivo_Valenta

¹⁰⁴ ZELENKA, Jakub – PRCHAL, Lukáš. *Myšlenky odporující zájmům státu šíří až sto vlivných lidí, tvrdí vnitro. V hledáčku má na 40 webů* [online]. 2017-06-22 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/az-sto-vlivnych-lidi-siri-myslenky-odporujici-zajmum-statu-t/r~86622924568f11e7a83b0025900fea04/>

Bohužel, dezinformační servery jsou mnohými politiky legitimizovány sdílením článků i poskytováním rozhovorů. Ponechme teď stranou Miloše Zemana, kapitolu samu pro sebe, na Parlamentní listy však přispívá i Petr Fiala, Andrej Babiš, hnutí STAN nebo TOP 09 – v tomto kontextu to je cílení na potenciální příjemce propagandy (bílé) mimo sociální bubliny voličstva daných subjektů (viz kapitola 2.3.1). Je tedy otázkou, do jaké míry je statut pravdy cenný ve srovnání s politickými body získanými na médiu, které se ho snaží pošlapat.

Za zmínku na závěr stojí aféra z léta 2016, kdy si Jihomoravský kraj pod vedením exhejtmana Haška (ČSSD) objednával na Parlamentních listech články, jež měly vyzdvihnout Haškovy úspěchy a glorifikovat jeho osobu. Na tuto činnost vynaložila Haškova mluvčí jednající pod falešným jménem minimálně 650 000 korun z krajských peněz.¹⁰⁵

Nikolas Pravda, jenž ještě před rokem 1989 emigroval do Německa je známý více u našich západních sousedů. Jeho web pravda-tv.de sdílí desítky tisíc lidí. Je například autorem hoaxy (nepravdivé zprávy), že Angela Merkel je vzdálená příbuzná Adolfa Hitlera.¹⁰⁶

Vedoucí kolotoče je šéfredaktorem serveru Aeronet. Skrývá se pod přezdívkou. Z jeho dílny například pochází výmysl, že protest s červenými kartami proti Miloši Zemanovi organizovala americká ambasáda (sám prezident tyto spekulace přizívoval) nebo text o radioaktivním mraku přecházejícím přes Českou republiku – web také doporučoval chránit se konzumací jodových tablet, Státní úřad pro jadernou bezpečnost tuto dezinformaci později vyvrátil a dodal, že jodové tablety by mohly dokonce poškodit zdraví lidí, již by této zprávě uvěřili.

Ondřej Geršl založil server AC24.cz poté, co se údajně rozhořčil nad spleť mediálních lží o útocích 11. září. Jeho web prý žije pouze z reklamy a darů a pracuje pro něj několik externistů.

Petr Richard Ortek je důchodce z Děčína, odpůrce NATO a EU (jak bývá v této sféře obvyklé), který provozuje svou vlastní Českou nezávislou televizi na serveru YouTube, kterou odebírá něco málo přes 7,5 tisíce lidí, ovšem jeho videa (bezmála 300) mají dohromady 3 miliony shlédnutí¹⁰⁷.

108

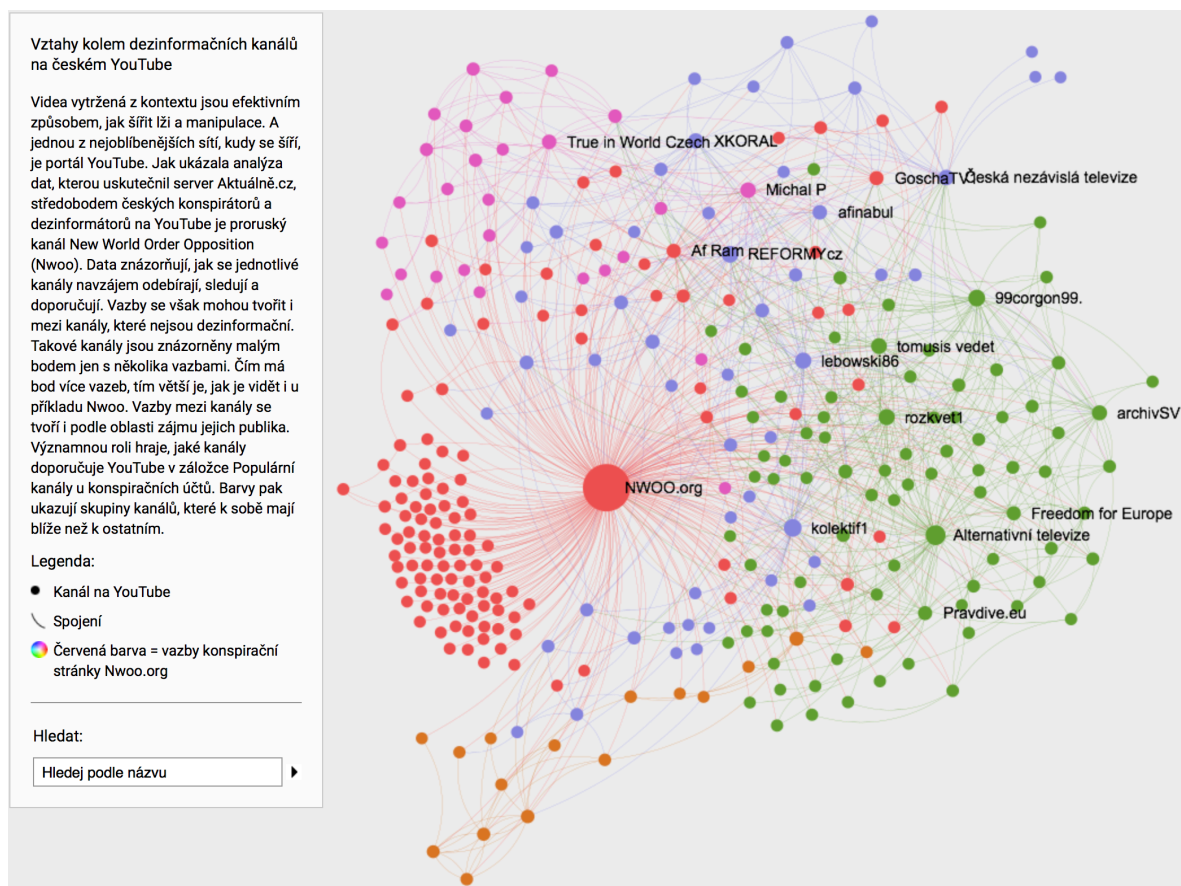
¹⁰⁵ VALÁŠEK, Lukáš. *Jihomoravský kraj platil statisíce za pozitivní články o Haškovi* [online]. 2016-08-16 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: https://brno.idnes.cz/michal-hasek-hejtman-jihomoravsky-kraj-medialni-sluzby-jt-media-pw5-/brno-zpravy.aspx?c=A160804_081250_brno-zpravy_jkk

¹⁰⁶ ZELENKA, Jakub – PRCHAL, Lukáš. *Putinův muž nejsem. Když uděláme chybu, napíšeme nový článek, říká vydavatel živých zpráv Pravda* [online]. 2017-03-15 [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nejsem-putinuv-muz-rika-nemecky-dezinformator-pravda-do-clan/r~411d7644089b11e7bc0e002590604f2e/>

¹⁰⁷ *Česká nezávislá televize* [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/user/svobodnatv/about>

¹⁰⁸ Volně dle: POLJAKOV, Nikita – PRCHAL, Lukáš – ZELENKA, Jakub – KROPÁČEK, Jiří. *Rozkrýváme pozadí nové světové války. Jak se Češi ocitli v zajetí lží* [online]. 2017-11-12 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/valka-dezinformace-fake-news/r~7bfb35b23bb311e7886d002590604f2e/>

YouTube a manipulativní videa vytržená z kontextu (popř. videa šířící nepravdivé zprávy napřímo) obecně jsou výborným příkladem manipulace v praxi. Na českém YouTube hraje prim kanál TVNWOO (TV New World Order Opposition), který má 4000 odběratelů, 1000 videí a bezmála 5 milionů přehrání videí¹⁰⁹. Dezinformační kanály se na YouTube vzájemně doporučují a sdílejí, velice dobře toto zobrazuje interaktivní síť¹¹⁰, již vytvořil server Aktuálně.cz.

Obrázek č. 17: Vztahy kolem dezinformačních kanálů na českém YouTube, snímek obrazovky¹¹¹

Bylo by samozřejmě demagogií a propagandou, pokud bychom tvrdili, že veškerá propaganda na českém internetu má svůj původ v Rusku. Opět ale rozlišujeme propagandu bílou a černou. V bílé propagandě, kterou můžeme pozorovat například právě v oblasti boje s dezinformacemi – stránky Evropského parlamentu propagují Den svobody tisku¹¹²; nezisková organizace Think-tank Evropské hodnoty rovněž bojuje s propagandou, přinesla průzkum, z něhož vyplývá, že 25 % Čechů věří

¹⁰⁹ TVNWOO [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/user/TVNWOO/about>

¹¹⁰ ZELENKA, Jakub – KROPÁČEK Jiří. *Vztahy kolem dezinformačních kanálů na českém YouTube* [online]. 2016-04-25 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/mapa-dezinformacnich-kanalu-na-ceskem-youtube/r~4e00f2c429e711e7a4f4002590604f2e/#>

¹¹¹ ZELENKA, Jakub – KROPÁČEK Jiří. *Vztahy kolem dezinformačních kanálů na českém YouTube* [online]. 2016-04-25 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/mapa-dezinformacnich-kanalu-na-ceskem-youtube/r~4e00f2c429e711e7a4f4002590604f2e/#>

¹¹² Autor neuveden. *Mezinárodní den svobody tisku: Jak odhalit falešné zprávy* [online]. 2017-05-03 [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/society/20170502STO73019/mezinarodni-den-svobody-tisku-jak-odhalit-falesne-zpravy>

dezinformacím a stejné množství upřednostňuje alternativní média před mainstreamovými¹¹³; na Facebooku se šíří amatérská osvěta o výhodách Evropské unie (viz obrázek 17) – jde především o informovanost, realie a fakta, je přiznána zaujatost, zdroj informací a financování: na stejném principu pracují (měla by pracovat) všechna seriózní média. To u dezinformačních webů, mediátorů černé propagandy, pozorovatelným cílem rozhodně není, právě naopak.

Co je tedy cílem této sofistikované dezinformační kampaně? Nic menšího než válka. V hybridní válce se využívá prostředků politiky, ekonomie, informací a jiných nevojenských metod k využití potenciálu mas svrhnout nepřátelský režim, aby byl co nejvíce snížen odpor k vojenské akci.¹¹⁴

V počátečních fází je nutné připravit vhodné prostředí pro zahájení války samotné – demoralizací obyvatel, destabilizací systému fungování státu skrze nedůvěru občanů v tento systém (posílení nedůvěry ve vládu, parlament, soudy, objektivitu médií), dehonestací nepohodlných skupin obyvatel (investigativní novináři, političtí odpůrci) a korupcí čelních představitelů státu.

Hybridní válka je tedy skloubením války informační a války skutečné – vojenské, přičemž úkolem první jmenované je co nejvíce ulehčit práci té druhé a zamezit tak materiálním, vojenským a civilním ztrátám.

Obrázek č. 18: Bílá propaganda facebookové stránky Nová Evropa¹¹⁵

¹¹³ JANDA, Jakub – BLAŽEJOVSKÁ, Markéta – VLASÁK, Jakub. *Dopady dezinformačních operací v České republice: Shrnutí specializovaného sociologického šetření agentury STEM* [online]. 2016-09-12 [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.evropskehodnoty.cz/wp-content/uploads/2016/09/Dopady-dezinformacn%C3%ADch-operac%C3%AD-v-%C4%8Cesk%C4%99-republice.pdf>

¹¹⁴ Volně dle: POLJAKOV, Nikita – PRCHAL, Lukáš – ZELENKA, Jakub – KROPÁČEK, Jiří. *Rozkrýváme pozadí nové světové války. Jak se Češi ocitli v zajetí lži* [online]. 2017-11-12 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/valka-dezinformace-fake-news/r~7bfb35b23bb311e7886d002590604f2e/>

¹¹⁵ Nová Evropa. *Facebook* [online]. 2018-02-08 [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nejssem-putinuv-muz-rika-nemecky-dezinformator-pravda-do-clan/r~411d7644089b11e7bc0e002590604f2e/>

4.3.4. Fact-checking aneb Hlídací psi hlídacích psů

Média jsou hlídacími psy demokracie. Skrze média k nám promlouvají politici, veřejně známé osobnosti i moderátoři diskusních pořadů. A pokud má lež krátké nohy, je to zejména díky činnosti tzv. fact-checkingových stránek. Dvě největší české weby ověřující pravdivost šířených faktů jsou Demagog.cz¹¹⁶ a Manipulátoři.cz¹¹⁷, každý funguje na trochu jiné bázi.

Zatímco Manipulátoři.cz fungují spíše jako běžné zpravodajství se zaměřením na vyvracení hoaxů (nutno uvědomit si, že hoax nemusí být jen nepravdivá zpráva, ale i nepochopený vtíp, např. satirický web AZ247.cz¹¹⁸ publikuje záměrně nepravdivé články s obrovskou mírou nadsázky, jako třeba: „Superlék jménem žlutý sníh: Odejde po něm cukrovka, demence i rakovina“¹¹⁹, i přes to se najdou lidé, kteří pouze po přečtení titulku tento web sdílí jako odhalení tajného spiknutí – web samotný na svých stránkách vysloveně informuje, že je satirický) a obecných nepravd šířících se společnostmi a tyto úkazy dále zasazují do kontextů reportovaných událostí (dnes, 28. února, vyšel na Manipulátorech článek¹²⁰ s odkazem na informace serveru Lidovky.cz, jež přinesly informaci, že byl vzat do vazby český důchodce, který kácel stromy se záměrem shodit je na projíždějící vlak a tento čin poté svést na islámské teroristy – k samotnému činu došlo na konci července 2017 a již tehdy se vyrojily konspirace Martina Konvičky¹²¹, který čile sdílel zprávy o muslimských útocích na vlaky), Demagog.cz se zaměřuje na konkrétní faktické výroky politických osobností vyřčené při živých diskusích a rozhovorech, ty rozdělí do kategorií Pravda, Nepravda, Zavádějící a Neověřitelné. Ke shrnutí každé diskuse poté vydává článek, v němž ohodnocení každého výroku vysvětluje a obhajuje.

Manipulátoři.cz i Demagog.cz jsou finančně i ideově nezávislí a neziskoví. Demagog.cz byl při svém rozjezdu financován nadací Open Society Fund George Sorose¹²², poslední finance server vyčerpal v roce 2016. Nyní jsou podporováni americkou ambasádou, Nadačním fondem rodiny

---

¹¹⁶ Demagog.cz [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <https://demagog.cz>

¹¹⁷ Manipulátoři.cz [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://manipulatori.cz>

¹¹⁸ AZ247 [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://az247.cz>

¹¹⁹ Redakce. *Superlék jménem žlutý sníh: Odejde po něm cukrovka, demence i rakovina* [online]. 2017-12-08 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://az247.cz/superlek-jmenem-zluty-snih-odejde-nem-cukrovka-demence-i-rakovina/>

¹²⁰ CEMPER, Jan. *K soudu se dostane první teroristický útok s antiislámským podtextem. Důchodce z Mladoboleslavska kácel stromy na železniční trati* [online]. 2018-02-28 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://manipulatori.cz/k-soudu-se-dostane-prvni-teroristicky-utok-antiislamskym-podtextem- Duchodce-mladoboleslavska-kacel-stromy-zeleznici-trat/>

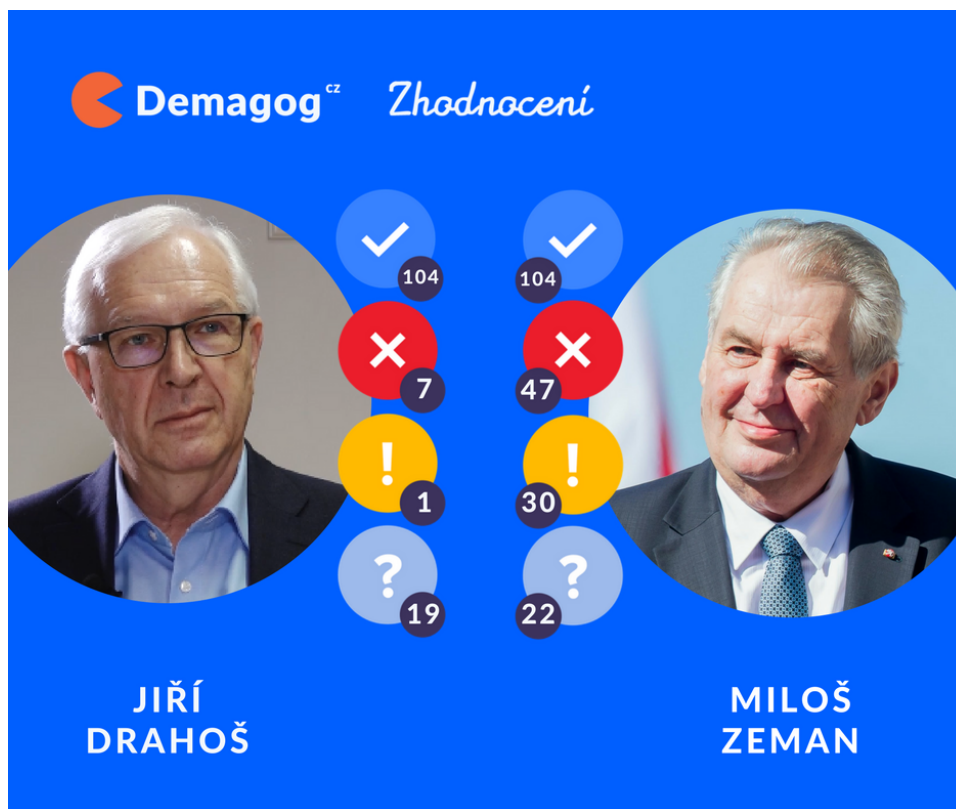
¹²¹ dce – ČTK. *Vlak u Boleslavi narazil do stromu. Kdo vzýval Alláha? Policie prověřuje teroristický útok* [online]. 2018-02-28 [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-krimi/472834/vlak-u-boleslavi-narazil-do-stromu-kdo-vzyval-allaha-police-proveruje-teroristicky-utok.html>

¹²² Více autorů. *Demagog.cz* [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Demagog.cz>

Orlických a organizací Visegrad Fund.¹²³ Finanční toky obou webů jsou sledovatelné na transparentních účtech.

Pluralita a transparentnost financování je pilířem boje s propagandou a dezinformacemi, které se schovávají za nepřehlednost vlastnických struktur a nedohledatelnost zdrojů. To od základů odlišuje bílou, informační propagandu od černé, manipulativní.

Obrázek č. 19: Souhrn faktických výroků prezidentských kandidátů po poslední prezidentské debatě, vysvětlivky shora: pravda, nepravda, zavádějící, neověřitelné¹²⁴

4.4. Vliv dezinformací na demokratické volby

Ne náhodou jsem se na konci kapitoly dotkl tématu prezidentských voleb. Blížíme se k závěru mé práce a mně zbývá načít poslední téma.

Pokud jsme si řekli, že cílem propagandy je nalomit systém demokratického státu, demoralizovat jeho lid a v krajním případě se připravit na možný vojenský útok (uvědomme si tento poslední krok jako nadnesený ideál, který je v případě potřeby možno a záhodno zmírnit – pokud je nepřítel připravený zaútočit, může své nároky snížit, pokud je ale připraven pouze šířit dezinformace, nemůže bez dlouhodobějšího horizontu příprav efektivně vojensky zasáhnout) a okupaci (viz kapitola 4.3.3.), pak je nejsnazším cílem útoku na takovýto stát skrze demokratické volby.

¹²³ Demagog.cz [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <https://demagog.cz>

¹²⁴ Demagog.cz. Facebook [online]. 2018-01-26 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/Demagog.CZ/photos/a.413965805283773.111848.345130612167293/1956361087710896/?type=3&theater>

Volby jsou oslavou a zároveň Achillovou patou demokracie, zvláště v případě kdy je vyhraje kandidát skrývající své sponzory, kteří mu vedou kampaň mimo transparentní účet – a jeden z těchto sponzorů uvedl v pofidérním seznamu dárců svou adresu hned vedle generálního konzulátu Ruské federace v Brně.¹²⁵

4.4.1. Sociální sítě aneb Svoboda lži

Prezidentské volby jsou za námi, všechny stížnosti na jejich průběh byly zamítnuty¹²⁶, a Miloš Zeman bude 8. března naposledy skládat prezidentský slib (všimněme si tohoto spin doctoringu, – viz kapitola 2.3.2, odst. 9 – kde by na tomto místě bylo vhodnější uvést, že Miloš Zeman složí svůj prezidentský slib podruhé). Já však výjimečně nebudu dbát závěru Nejvyššího správního soudu, a předložím pár názorných ukázek dezinformací, lži a špíny, které se hlavně v prostoru internetu (konkrétně na Facebooku u mladších lidí a na e-mailu u těch starších) během voleb vyrojily – bohužel s koncem voleb nepřišel ani konec lži a propagandy, ba možná naopak.

„Pro někoho jsou to pořád jen spiklenecké a paranoidní teorie, ale k informacím o tom, jak ruští trollové promyšleně ovlivňují veřejné mínění a volební výsledky, přibyl o víkendu další střípek.

Nezávislá ruská televize tvrain.ru¹²⁷ vydala rozhovor s člověkem, který měl v letech 2014 – 15 pracovat v jednom z center ruské propagandy a v detailech popisuje metody manipulace na webu a sociálních sítích (anglický výtah je zde¹²⁸). Mladík s krycím jménem Maxim strávil rok a půl v Petrohradu na známé adrese Savuškina 55. Zdejší pracoviště fungovalo až do loňska v utajení, ale pak se začaly objevovat zprávy, že jde ve skutečnosti o továrnu na propagandu.¹²⁹

Snahy ovlivnit volby, zejména ze strany Ruska, bohužel nejsou jen pouhou konspirační teorií, střípky do sebe dlouhodobě skládají rozvědky mnoha západních států, včetně české Bezpečnostní informační služby, viz citace shrnující ruské kyberaktivity v českém internetovém prostoru za rok 2016 (zpráva za rok 2017 ještě není k dispozici):

---

¹²⁵ KUNDRA, Ondřej – PROCHÁZKOVÁ, Andrea. *Zemanovi přispěly na kampaň i firmy, které jsou ve ztrátě* [online]. 2018-01-26 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/politika/zemanovi-prispely-na-kampan-i-firmy-ktere-maji-financi-problemy>

¹²⁶ ban. *Správní soud zamítl všechny stížnosti na prezidentské volby. Miloš Zeman tak může složit slib* [online]. 2018-02-21 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/2397292-spravni-soud-zamitl-vsechny-stiznosti-na-prezidentske-volby-milos-zeman-tak-muze>

¹²⁷ КОТЛЯР, Евгения. *«У нас была цель... вызвать беспорядки»: интервью с экс-сотрудником «фабрики троллей» в Санкт-Петербурге* [online]. 2017-10-14 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: https://tvrain.ru/teleshov/bremja_novostej/fabrika-447628/

¹²⁸ Autor neuveden. *An ex St. Petersburg 'troll' speaks out: Russian independent TV network interviews former troll at the Internet Research Agency* [online]. 2017-10-15 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <https://amp.meduza.io/en/feature/2017/10/15/an-ex-st-petersburg-troll-speaks-out>

¹²⁹ NÁDOBA, Jiří. *Ruský troll vypráví, jak se dají ohnout volby* [online]. 2017-10-16 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/denni-menu/jak-pomluvit-hillary-a-zahybat-volbami-rozhovor-s-ruskym-trollem>

„Kampaň APT28/Sofacy (ruská kyberšpionážní skupina, pozn. autora¹³⁰) je v současné době zřejmě nejaktivnější a nejviditelnější ruskou kyberšpionážní kampaní s velice rozmanitými oblastmi působnosti - od primárních oblastí diplomacie a vojenství přes vědu a výzkum až k akademické sféře. Ačkoliv jde o jednu z nejstarších, nejlépe popsanych a i v otevřených zdrojích identifikovaných kyberšpionážních kampaní, je její efektivita stále značná a lze předpokládat, že bude pokračovat i v budoucnu. Kampaň APT28/Sofacy necílí pouze na data jako taková, ale v poslední době se zaměřuje na krádeže osobních údajů a přihlašovacích údajů do informačních a komunikačních systémů. Zcizená data a informace mohou být využívány k nejrůznějším účelům – ať již k politickým nebo vědecko-průmyslovým, nebo například k dehonestaci určitých osob či přímo států, k dezinformacím, případně k vydírání. Ruská kyberšpionážní kampaň APT28/Sofacy byla v roce 2016, stejně jako v roce předcházejícím, proti českým cílům velice aktivní. Kampaň využívala k útokům proti českým cílům počítačovou infrastrukturu umístěnou v zahraničí. Zmíněná kampaň kompromitovala několik soukromých emailových účtů osob s vazbami na české vojenské prostředí. Útočníci kampaně APT28/Sofacy se z emailových účtů mohli dozvědět mj. mnohé osobní informace o jejich majitelích.

Cílem ruské kyberšpionážní kampaně APT28/Sofacy se stala také česká vojenská výzkumná instituce. V průběhu podzimu 2016 probíhala další vlna ruské kyberšpionážní kampaně APT28/Sofacy, která cílila na ministerstva zahraničních věcí a obrany v evropských státech.¹³¹

Bojištěm dezinformací jsou sociální sítě. V různých skupinách (sociálních bublinách sociálních sítí, – viz kapitola 2.3.1. – v našem případě konkrétně Facebooku) se sdružují lidé stejného smýšlení a právě to je orná půda pro dezinformace. Samotná skupina nemusí být založena za žádným politickým záměrem, často se jedná například o skupiny sdružující občany nějakého města či regionu (např. Děčín bez cenzury, viz obrázek č. 19).

Poté ale existují skupiny ideově motivované, ať je to Lumpenkavárna sdružující liberálně smýšlející lidi (viz obrázek č. 20) nebo Podporujeme svého prezidenta Miloše Zemana, jejíž účel je z názvu patrný (viz obrázek č. 21). Z nich některé jsou vytvořeny speciálně za účelem propagandy. Mimochodem, značná část poslanců hnutí SPD je skrze své osobní facebookové profily členy dezinformačních skupin a sledovateli propagandistických facebookových stránek, viz obrázek č. 22.

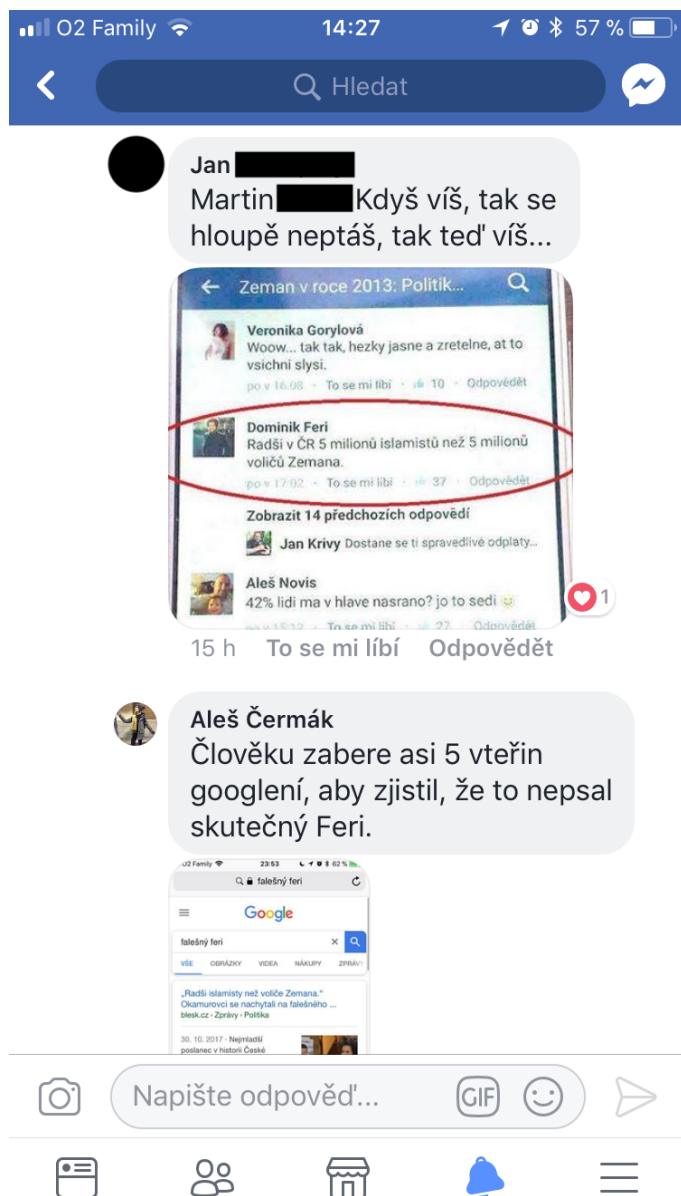
Nicméně velkým příjemcem dezinformací jsou starší lidé, důchodci, jež sociální sítě využívají v menší míře než mladší generace. Ty skrze e-mail šíří hlavně známí a příbuzní svým známým a příbuzným, což daným informacím psychologicky přidává na důvěryhodnosti. Právě z tohoto prostředí nejspíše pochází dezinformace jako že Jiří Drahoš byl agent StB nebo je pedofil a vítáč uprchlíků – na druhé straně byl Miloš Zeman z pozice aktuálního prezidenta označen

---

¹³⁰ Více autorů. *Fancy Bear* [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Fancy_Bear

¹³¹ BIS. *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2016* [online]. 2017-02-27 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocní-zprava/16e1.html?ArticleID=1136#Pozn4>

za automaticky postupujícího kandidáta (tento hoax vznikl jako vtip v internetovém pořadu Jindřicha Šídla, nicméně byl brán velice vážně v kruzích Kanceláře prezidenta republiky).¹³²¹³³

Obrázek č. 20: Dezinformace ve skupině Děčín bez cenzury, snímek obrazovky

Na obrázku výše je názorně ukázáno, že vyvracení dezinformací nemusí být otázkou investigativní novinářiny, s použitím Googlu můžete vyvést člověka z omylu (popř. ho usvědčit ze lži, v tomto případě se naštěstí jednalo o to první) poměrně snadno.

¹³² Volně dle: mka. *Zdroje jsem měl, ale někdo se mi vloupal do počítače, říká autor dezinformací. Lživé e-maily cílily na seniory* [online]. 2018-01-29 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/2375818-zdroje-jsem-mel-ale-zrovna-vcera-mi-zmizely-rika-autor-dezinformaci-lzive-e-maily>

¹³³ FÉR, Ondřej. *Volby jsou terčem brutálních dezinformací: Vítač, iluminát, pokyn nevolit... Vyvrácíme 4 největší* [online]. 2018-01-15 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.info.cz/volby/prezidentske-volby-2018/volby-jsou-tercem-brutalnich-dezinformaci-vitac-iluminat-pokyn-nevolit-vyvracime-4-nejvetsi-22446.html>

Obrázek č. 21: Hoax vtípem ve skupině Lumpenkavárna, snímek obrazovky

Jak již bylo řečeno v kapitole 4.3.4. hoax nemusí být pouze účelovou propagandou, ale také vtípem, který je možno celkem snadno odhalit, což, jak lze z obrázku 20 výše vyčíst, se většině lidí podařilo a zbylým tento fakt došel vzápětí – s pomocí ostatních, což není žádnou ostudou, ba naopak, ctností těch, kteří osvětlují někomu ne zcela zjevné skutečnosti. Hanbou je zavrňovat pravdu, když je člověku předložena se všemi důkazy.

Pokud jsme v kapitole 2.3.1. připustili záměnu korelace za kauzalitu, tj. že liberální drahošovci jsou vzdělanější a bohatší – a naopak konzervativní zemanovci méně vzdělaní a chudší, můžeme si tento závěr spojit s výsledkem analýzy¹³⁴, podle které jsou sdílejícími a zároveň příjemci dezinformací buď starší lidé s nižším vzděláním zklamaní z vývoje politiky po sametové revoluci, nebo naopak velice mladí lidé cítící se opomíjení systémem a poražení globalizovaným světem: obě tyto skupiny pak pojí horší ekonomicko-sociální situace. Spojením těchto dvou informací získáme postulát, že zemanovci šíří a snadno přijímají dezinformace. Pojďme si to ověřit.

¹³⁴ POLJAKOV, Nikita – PRCHAL, Lukáš – ZELENKA, Jakub – KROPÁČEK, Jiří. *Rozkrýváme pozadí nové světové války. Jak se Češi ocitli v zajetí lží* [online]. 2017-11-12 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/valka-dezinformace-fake-news/r~7fbf35b23bb311e7886d002590604f2e/>

Obrázek č. 22: Mnou vytvořeným falešným profilem šířená dezinformace ve skupině Podporujeme svého prezidenta Miloše Zemana, snímek obrazovky

15. února jsem vytvořil velice lacinou fotomontáž spojením fotky předsedy Evropské komise Junckera, loga RT (televize Russia Today, jeden z primárních mediátorů ruské propagandy) a vymyšleného textu. Celá práce mi zabrala zhruba 5 minut a vytvářel jsem ji v obrázkovém editoru na mobilním telefonu – je tedy velice daleka profesionálním pracím s Photoshopem, který je sice dobrým sluhou, ale čím dál častěji špatným pánem ve špatných rukou. „Některé fotomontáže mohou být celkem neškodné, jiné se ani nesnaží skrývat, že jde o fotomontáž. Na opačné straně spektra jsou pak státem placené manipulace fotografií určené k upevnění pozice a propagandě. Nebezpečné jsou i falešné fotky šířené po sociálních sítích nebo zpravodajských stránkách. I když je samozřejmě nemožné zkoumat každou jednotlivou fotku a předpokládat, že jde o propracovanou

propagandu, povědomí o tom, jak fotomontáže fungují, zvyšuje i šanci, že se na příští zfalšovaný snímek nenachytáte.“¹³⁵

Reakce na sebe nedaly dlouho čekat. Jsem si vědom faktu, že tuto, chtělo by se říci, provokaci nelze pokládat za empirický výzkum – ani to nebyl můj záměr. Nazývájme to pouhou zajímavostí podpírající myšlenku.

Pět prokazatelně proruských a dezinformačních skupin na Facebooku, kterých jsou poslanci SPD členy

								
	Monika Jarošová	Jiří Kobza	Jiří Kohoutek	Radek Koten	Karla Maříková	Lubomír Volný	Lubomír Španěl	Marian Bojko
Českoslovenští vojáci v záloze	✓	✓	✓	✓			✓	
Chceme pryč z NATO a EU - Rusko je náš opravdový Přítel !!!	✓		✓	✓	✓		✓	
Přátelé Ruska v České republice		✓			✓	✓		
Naštvané matky	✓				✓	✓		
Hej, občané!, z.s., diskusní skupina	✓			✓		✓		✓

Obrázek č. 23: Aktivity poslanců SPD na Facebooku, snímek obrazovky¹³⁶

Rovněž poslanci SPD, jejichž voličská základna se z nezanedbatelné části rekrutuje právě z voličů Miloše Zemana, jsou ve facebookovém světě dezinformací velice aktivní – předseda Výboru pro bezpečnost Poslanecké sněmovny za SPD Radek Koten například sdílel hoax ze serveru Lajkit.cz o nebezpečnosti konzumace potravin ohříváných v mikrovlnce.¹³⁷

¹³⁵ KASÍK, Pavel. *Nenechte se napálit fotomontáží. Odhalte, co je na fotce upraveného* [online]. 2014-12-01 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: https://technet.idnes.cz/fotomontaze-hoax-fake-photoshop-doo-/software.aspx?c=A090317_114241_software_pka

¹³⁶ POLJAKOV, Nikita – PRCHAL, Lukáš – ZELENKA, Jakub – KROPÁČEK, Jiří. *Rozkrýváme pozadí nové světové války. Jak se Češi ocitli v zajetí lží* [online]. 2017-11-12 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/valka-dezinformace-fake-news/r~7bfb35b23bb311e7886d002590604f2e/>

¹³⁷ CEMPER, Jan. *Jak je to s těmi mikrovlnkami „Radka Kotena“?* [online]. 2014-12-01 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://manipulatori.cz/temi-mikrovlnkami-radka-kotena/>

5. ZÁVĚR

Závěrem své práce bych se, jak bývá zvykem, ohlédl na samý začátek. V úvodu jsem položil hned několik otázek a po celou dobu psaní jsem na ně myslel a snažil se je zodpovídat průběžně sám sobě, ověřit si své dosavadní domněnky, popř. vyvrátit své omyly. Tato poznání chci šířit dál.

Ovšem důležité je, nejen v práci, jež se zabývá manipulací s myšlenkami, ale i v životě obecně, utvořit si vlastní subjektivní názor, který bude nejen mít co nejbližší k objektivní pravdě – bude zároveň její součástí a rozšířením.

Nejsem historik – ač se záměrem maturovat z dějepisu, nemám hluboce detailní znalosti historie jako celku. Nedokážu ve stoprocentní míře propojit jednotlivé vztahy mezi konkrétní společností, její kulturou a danými historickými událostmi, k tomu je potřeba člověka zcestovalého a životně zkušenějšího. Nejsem ani investigativec, není v mých možnostech na plný úvazek odhalovat komplexní mocenské, finanční a jiné vazby propagandisticky vlivových subjektů. Přijal jsem tedy se skromností tato fakta a svou práci jsem se rozhodl koncipovat jinak.

Pokusil jsem se do jednoho uceleného textu shrnout své dosavadní poznání daného tématu a předložit jej čtenáři k diskusi – ne jako vědeckou pravdu, to by v daném oboru ani nešlo, ale jako podnět k přemýšlení a hledání oné pravdy. Z toho důvodu, zcela netradičně s popřením účelu odborných prací, nepodám ucelený závěr a odpovědi na otázky položené v úvodu. Pevně totiž věřím, že pozorný čtenář je vyčetl – ať už na řádcích nebo mezi nimi. Rovněž stejně důležité jako otázky zodpovídat, je nové a zajímavé otázky pokládat. Doufám, že se mi to podařilo.

Psaní této práce pro mě bylo výzvou – byl jsem nucen odložit své politické preference a oddat se hledání objektivity – někdy je to pro člověka nepříjemné, ale nutné. Nebudu sám sobě ani čtenáři nalhávat, že jsem ve své práci byl stoprocentně objektivní, to dle mého názoru ani není v lidských silách, člověk není stroj. Nicméně práce s obrovským množstvím zdrojů mě naučila více si informace filtrovat a dávat si pozor, od koho pocházejí.

Moje úloha při psaní byla tedy hlavně popisná. Přišel jsem s několika svými závěry, spojil jsem k sobě různorodé informace a jako výsledek nové linie myšlení v kontextech těchto informací vznikly mnou samým vytvořené postuláty, které je možné dále potvrzovat a vyvracet (tak vzniká dialog, tak roste svoboda), z větší části jsem však dal dohromady posbíraná data do tvaru, o jakém jsem pevně přesvědčen, že jim sedne a který je kompaktní a vhodný k dalšímu šíření. Proto je mým záměrem uspořádat veřejnou přednášku na půdě naší školy, popř. městské knihovny. Jádrem této přednášky bude má práce, její nadstavbou poté debata všech účastníků rozvíjející a reagující na témata nejen zmíněná v mém textu, ale i na další taková, jež mají celospolečenský přesah.

Budu proto velice rád, pokud můj výtvar poslouží především jako předmět a téma k diskusi – ta je totiž kořením demokracie. A to je v době, kdy jsou ve střední Evropě vražděni novináři, velice potřeba.

„Svoboda znamená svobodně prohlásit, že dvě a dvě jsou čtyři.

Jestliže toto je dáno, všechno ostatní z toho vyplyne.“

– George Orwell¹³⁸

---

¹³⁸ ORWELL, George. 1984. Praha: Levné knihy, 2009. Československý spisovatel (Levné knihy). ISBN 978-80-7309-808-7.

6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

6.1. Tištěné zdroje

FTOREK, Jozef. *Manipulace a propaganda: na pozadí současné informační války*. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0605-9.

BITTMAN, Ladislav. *Mezinárodní dezinformace: černá propaganda, aktivní opatření a tajné akce*. Praha: Mladá fronta, 2000. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0843-6.

SNYDER, Timothy. *Tyranie: 20 lekcí z 20. století*. Přeložil Martin POKORNÝ. Praha: Paseka, 2017. ISBN 978-80-7432-838-1.

ŽANTOVSKÝ, Petr. *Hrobaři, ratlíci a čáryfukové, aneb Procházky minovým polem české žurnalistiky po r. 1989*. Praha: Votobia, 2002. ISBN 80-7220-130-1.

ORWELL, George. *1984*. Praha: Levné knihy, 2009. Československý spisovatel (Levné knihy). ISBN 978-80-7309-808-7.

6.2. Internetové zdroje

HONSOVÁ, Karolína. *Propaganda – představení fenoménu* [online]. 2015-10-10 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <http://manipulatori.cz/propaganda-predstaveni-fenomenu/>

HITLER, Adolf. *Mein Kampf* [online]. 1926 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <http://files.nepovinna-cetba.webnode.cz/200000026-1d3dc1e37f/Muj%20boj.pdf>

ZELENKA, Jakub. *Sociální bubliny? Společnost se rozděluje. Za desítky let můžeme mít problém, varuje sociolog Hartl* [online]. 2016-11-30 [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/socialni-bubliny-spolecnost-se-rozdeluje-za-desitky-let-muzeme-mit-problem-varuje-sociolog-hartl-in6-/zpravy-domov.aspx?c=A161129_194645_in_domov_jzl

Češi v zajetí sociálních bublin [online]. [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: <https://www.lidovky.cz/bubliny.aspx>

MÁLEK, Tomáš. *Češi jsou v zajetí sociálních bublin. A bude hůř* [online]. 2016-11-30 [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/cesi-jsou-v-zajeti-socialnich-bublin-a-bude-hur-fqp-/zpravy-domov.aspx?c=A161129_221536_in_domov_mpr

KASÍK, Pavel. *INTERAKTIVNĚ: Co rozhodlo o vítězi? Najděte nečekané souvislosti* [online]. 2018-1-30 [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: https://technet.idnes.cz/prezident-zeman-drahos-volby-2018-korelace-okresy-ceska-republika-statistika-interaktivni-analyza-so-irh-/veda.aspx?c=A180129_174810_veda_pka

WIRNITZER, Jan. *Ve volební bublině žije jen třetina obyvatel, ukázal průzkum Medianu. Drahošovu tvořily hlavně ženy, v Zemanově byli i lidé z velkých měst* [online]. 2018-02-20 [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: <https://domaci.ihned.cz/c1-66055120-ve-volebni-bubline-zije-jen-tretina-obyvatel-ukazal-pruzkum-medianu-tu-drahosovu-tvorily-prevazne-zeny-v-zemanove-byli-i-lide-z-velkych-mest>

CHIVERS, C. J. *The Secret Casualties of Iraq's Abandoned Chemical Weapons* [online]. 2014-10-14 [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/interactive/2014/10/14/world/middleeast/us-casualties-of-iraq-chemical-weapons.html>

HOPPS, H. R. *Destroy This Mad Brute – Enlist U.S. Army* [online]. [cit. 2018-02-16]. Dostupné z: <http://www.artic.edu/aic/collections/exhibitions/TASS/resource/1676>

Autor neveden. *Yes campaign poster from 1916 conscription plebiscite debate* [online]. 2016-09-07 [cit. 2018-02-16]. Dostupné z: <http://www.abc.net.au/news/2016-09-07/yes-campaign-poster-from-1916-conscription-plebiscite-debate/7821848>

pet. *Před 75 lety vyhlásil naštvaný Hitler totální mobilizaci. Nešetřil náctileté, ženy ani důchodce* [online]. 2018-01-13 [cit. 2018-02-16]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/2360173-pred-75-lety-vyhlasil-nastvany-hitler-totalni-mobilizaci-nesetril-nactilete-zeny-ani>

CONNOLLY, Kate. *Joseph Goebbels' 105-year-old secretary: 'No one believes me now, but I knew nothing'* [online]. 2016-08-15 [cit. 2018-02-16]. Dostupné z: https://www.theguardian.com/world/2016/aug/15/brunhilde-pomsele-nazi-joseph-goebbels-propaganda-machine?CMP=fb_gu

Autor neveden. *Jesse Owens Biography* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: <https://www.biography.com/people/jesse-owens-9431142>

Autor neveden. *Budovatelský plakát* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: https://kultura.zpravy.idnes.cz/foto.aspx?r=hudba&c=A090226_194540_hudba_tt&foto=TT29648f_Budov_plakat8.JPG

STRAŠÍK, Lukáš. *Nejslavnější fotka druhé světové je tak trochu podvrh* [online]. 2015-04-27 [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1523458-nejslavnejsi-fotka-druhe-svetove-je-tak-trochu-podvrh>

Více autorů. *Nikolaj Ježov* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Nikolaj_Ježov

CHALDĚJ, Jevgenij. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/File:Red_army_soldiers_raising_the_soviet_flag_on_the_roof_of_the_reichstag_with_two_Watches.jpg

CHALDĚJ, Jevgenij. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/File:Red_army_soldiers_raising_the_soviet_flag_on_the_roof_of_the_reichstag_with_no_Watch.jpg

Autor neveden. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Voroshilov,_Molotov,_Stalin,_with_Nikolai_Yezhov.jpg

Autor neveden. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:The_Commissar_Vanishes_2.jpg

ČTK. *Klement Gottwald - Antonín Zápotocký - Viliam Široký* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: https://technet.idnes.cz/foto.aspx?foto1=PKA1de229_montaze_01.jpg

ČTK. *Klement Gottwald - Antonín Zápotocký - Viliam Široký (retuš)* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: https://technet.idnes.cz/foto.aspx?foto1=PKA1de22a_montaze_02.jpg

ČTK. *Antonín Zápotocký - volba prezidenta* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: https://technet.idnes.cz/foto.aspx?foto1=PKA1de22f_montaze_06.jpg

Antonín Zápotocký - volba prezidenta (retuš) [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: https://technet.idnes.cz/foto.aspx?foto1=PKA1de228_montaze_00.jpg

Více autorů. *Operace Mincemeat* [online]. [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Operace_Mincemeat

Více autorů. *Dějiny Chile* [online]. [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Dějiny_Chile

Více autorů. *United States intervention in Chile* [online]. [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/United_States_intervention_in_Chile#The_1970_Election

Více autorů. *Chile* [online]. [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Chile>

HERTL, David. *Vojenský převrat v Chile: 3197 mrtvých* [online]. 2013-09-13 [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/plus/archivplus/_zprava/vojensky-prevrat-v-chile-3197-mrtvych--1255100

Autor neveden. *Už zase šlo o přátelskou pomoc. Ruská televize obhájí srpen 68* [online]. 2015-05-29 [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1532318-uz-zase-slo-o-pratelskou-pomoc-ruska-televize-obhajuje-srpen-68>

Více autorů. *Zvezda (televizní stanice)* [online]. 2018-02-20 [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Zvezda_\(televizn%C3%AD_stanice\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Zvezda_(televizn%C3%AD_stanice))

ert. *Zeman: Ruský článek o roku 1968 napsal šílenec. Medveděv text odmítl* [online]. 2017-11-22 [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/milos-zeman-protest-clanek-okupace-1968-rusko-omluva-medvedev-pl7-/zahranicni.aspx?c=A171122_094255_zahranicni_ert

ŽILKOVÁ, Věra. *Na paktu Ribbentrop-Molotov nebylo nic špatného, prohlásil Putin* [online]. 2014-11-06 [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/putin-pakt-ribbentrop-molotov-rusko-polsko-sfery-vlivu-pk4-/zahranicni.aspx?c=A141106_151534_zahranicni_vez

WIRNITZER, Jan. *Českem se šíří čínská propaganda. Sedm vět k Tibetu, než se přidáte* [online]. 2016-04-01 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/historie-tibetu-a-cinska-propaganda-dbp-/zahranicni.aspx?c=A160331_125810_zahranicni_jw

ČT24. *Masakr na Tchien-an-men i po 28 letech udivuje brutalitou. V Číně je stále tabu* [online]. 2017-06-04 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/2139690-masakr-na-tchien-men-i-po-28-letech-udivuje-brutalitou-v-cine-je-stale-tabu>

jak. *V Hongkongu museli zavřít muzeum masakru na náměstí Nebeského klidu* [online]. 2016-07-19 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1849307-v-hongkongu-museli-zavrit-muzeum-masakru-na-namesti-nebeskeho-klidu>

Více autorů. *Nanking* [online]. [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Nanking>

pet. *Před 80 lety rozpoutali Japonci v čínském Nankingu peklo. Masakr dodnes šokuje brutalitou* [online]. 2017-12-13 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/2331226-pred-80-lety-rozpoutali-japonci-v-cinskem-nankingu-peklo-masakr-dodnes-sokuje>

Více autorů. *Nankingský masakr* [online]. [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Nankingský_masakr

korespondent Hayashi. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Play_with_toy_tanks01.jpg

MF DNES. *Autorka fámy o mrtvém studentovi promluvila, s StB prý nespolupracovala* [online]. 2009-11-18 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/autorka-famy-o-mrtvem-studentovi-promluvila-s-stb-pry-nespolupracovala-143-/domaci.aspx?c=A091118_081146_domaci_taj

Více autorů. *Martin Šmíd* [online]. [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Martin_Šm%C3%ADd

Závěrečná zpráva vyšetřovací komise Federálního shromáždění pro objasnění událostí 17. listopadu 1989 [online]. [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: http://www.psp.cz/eknih/1990fs/tisky/t1236_06.htm

KADLEC, Miloš. *Neziskové organizace v pokřiveném zrcadle mediálního analytika Parlamentních listů* [online]. 2018-01-01 [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://manipulatori.cz/neziskove-organizace-pokrivenem-zrcadle-medialniho-analytika-parlamentnich-listu/>

MACEK, Jakub – MACKOVÁ, Alena – ŠKAŘUPOVÁ, Kateřina – WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. 2015. *Stará a nová média v každodennosti českých publik (výzkumná zpráva)*. Brno: Masarykova univerzita.

Zákon č. 231/2001 Sb. [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-231?>

Zákon č. 483/1991 Sb. [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-483#f1380651>

ATO – Nielsen Admosphere. *Měsíční zpráva o sledovanosti – leden 2018* [online]. 2017-01-17 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: http://www.nielsen-admosphere.cz/wp-content/uploads/2018/02/Měs%C3%ADčn%C3%AD-zpráva-2018_01.pdf

ŽÁK, Václav. *Drahá televize Nova* [online]. 2011-04-23 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/draha-televize-nova/>

Více autorů. *TV Nova* [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/TV_Nova

Více autorů. *Prima (televizní stanice)* [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Prima_\(televizn%C3%AD_stanice\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Prima_(televizn%C3%AD_stanice))

mav. *TV Barrandov se loni poprvé dostala do zisku* [online]. 2017-12-11 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2017/12/tv-barrandov-se-loni-poprve-dostala-do-zisku/>

lidovky.cz. *Česká televize podle vysílací rady nadržovala během voleb Clintonové* [online]. 2017-01-17 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/ceska-televize-podle-televizni-rady-nadrzovala-clintonove-pot-/zpravy-domov.aspx?c=A170112_162758_ln_domov_ele

BŘEŠŤAN, Robert. *Nahrávka z klíčové porady TV Prima k uprchlíkům: „Vedení televize má názor a vy ho budete respektovat.“* [online]. 2017-01-17 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/nahravka-z-porady-zpravodajstvi-tv-prima/>

Autor neveden. *Fischer spouští ostrou kampaň, pomáhat mu bude i podnikatel Soukup* [online]. 2012-07-09 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1159486-fischer-spousti-ostrou-kampan-pomahat-mu-bude-i-podnikatel-soukup>

KOPECKÝ, Josef. *Fischer před volbou na Hrad ocenil Zemana a zkritizoval Schwarzenberga* [online]. 2013-01-21 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/fischer-pred-druhym-kolem-volby-na-hrad-ocenil-zemana-p00-/domaci.aspx?c=A130121_165918_domaci_kop

POKORNÝ, Marek. *TV Barrandov dřív zvýhodňovala Babiše, teď zve nejčastěji Okamuru. Hrozí jí pokuta, říká šéf rady* [online]. 2017-10-19 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/tv-barrandov-driv-zvyhodnovala-babise-ted-zve-nejcasteji-oka/r~1eb4d3c0b4d711e7b5d30025900fea04/>

ČTK. *Soukup na Barrandově favorizoval Zemana, neoponoval Ovčáčkovi, zjistila vysílací rada* [online]. 2017-12-21 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/soukup-neplnil-rolu-oponenta-kritizuje-rada-televizi-barrand/r~33558c4ce64711e7988aac1f6b220ee8>

MÁČA, Roman. „*Běžní občané*“ *Jaromíra Soukupa: hemžení extremistů, příznivců Zemana a Okamury* [online]. 2017-12-19 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/bezni-obcane-jaromira-soukupa-hemzeni-extremistu-priznivcu-zemana-okamury/>

ŠRAJBROVÁ, Markéta. *Ministr v televizi porovnával vzhled poslankyň. Asi jsem to měl Soukupovi odmítnout, říká nyní* [online]. 2017-12-22 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nebylo-mi-to-prijemne-ale-co-jsem-mel-delat-rika-ministr-kte/r~7f792a12e72c11e7b6830cc47ab5f122/>

WIRNITZER, Jan. *Stížností na Soukupův Barrandov přibývá. Rada jej ale do prezidentských voleb nepotrestá, nemá jak* [online]. 2018-01-03 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/soukup-barrandov-rada-pro-vysilani-pravomoci/r~b431b670efc411e79704ac1f6b220ee8/>

ŤOPEK, Martin. *Drahošová zahájila kampaň. V dětském domově přála k narozeninám, vtipkovala na Zemanův účet* [online]. 2018-01-18 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/drahosova-zahajila-kampan-v-pardubickem-detskem-domove-prala/r~c8fcd53afc8a11e78d510cc47ab5f122/>

Více autorů. *Zdeněk Porybný* [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Zdeněk_Porybný

ČTK. *Borgis měl nižší tržby, ale zdvojnásobil zisk* [online]. 2016-08-02 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/borgis-mel-nizsi-trzby-ale-zdvojnasil-zisk/>

Více autorů. *Daniel Křetínský* [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Daniel_Křet%C3%ADn%C3%ADnsk%C3%AD

Více autorů. *Bakala porušil smlouvu, byty měl nabídnout přednostně nájemníkům, tvrdí finančník* [online]. 2016-02-16 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/395947-bakala-porusil-smlouvu-byty-mel-nabidnout-prednostne-najemnikum-tvrdi-financnik.html>

VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Economia je druhým rokem finančně soběstačná* [online]. 2017-04-10 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2017/04/economia-je-druhym-rokem-financne-sobestacna/>

Zákon č. 159/2006 Sb. [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-159>

KOIŠ, Juraj. *RadioProjekt 2017: první čtyřka bez výraznějších změn* [online]. 2018-02-08 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: http://www.radiotv.cz/p_radio/radioprojekt-2017-prvni-ctyrka-bez-vyraznejsich-zmen/

TABERY, Erik. *Babiš, nahrávka a jeho média* [online]. 2017-05-04 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/komentare/babis-nahravka-a-jeho-media>

ren. *Články o Babišovi se na titulní strany MF DNES a Lidových novin nevešly* [online]. 2017-03-16 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/i8aBc/clanky-o-babisovi-se-na-titulni-strany-mf-dnes-a-lidovych-novin-nevesly>

Echo24. *Vydání deníků ze dne 16. března 2017* [online]. [cit. 2018-02-25] Dostupné z: <https://echo24.cz/g/i8aBc/clanky-o-babisovi-se-na-titulni-strany-mf-dnes-a-lidovych-novin-nevesly/3>

HOVORKOVÁ, Johana. *Zpráva OLAF: Lidovky žehlí předchozí lži, MF DNES o Babišově podvodu nic nepíše* [online]. 2018-01-09 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <http://forum24.cz/zprava-olaf-lidovky-zehli-predchozi-lzi-mf-dnes-o-babisove-podvodu-nic-nepise/>

Forum24. *Forum24* [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <http://forum24.cz/zprava-olaf-lidovky-zehli-predchozi-lzi-mf-dnes-o-babisove-podvodu-nic-nepise/>

Hospodářské noviny. *Facebook* [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/ihned.cz/photos/a.10152501987877604.1073741851.93433992603/10155896541007604/?type=3&theater>

Více autorů. *Penta Investments* [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Penta_Investments

ČTK. *Kauza Gorila po pěti letech. Slovenská policie stále tápe* [online]. 2016-12-21 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/zahranicni/politika/kauza-gorila-po-peti-letech-slovenska-policie-stale-tape-1326947>

Ekonomika, ČTK. *Komu patří české noviny? Nově budou jen zdejších miliardářů* [online]. 2015-08-12 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/komu-patri-ceske-noviny-nove-budou-jen-zdejsich-miliardaru/r~e6845e2640c511e5b3730025900fea04/>

mav. *TV Barrandov se loni poprvé dostala do zisku* [online]. 2017-12-11 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2017/12/tv-barrandov-se-loni-poprve-dostala-do-zisku/>

Více autorů. *CEFC China Energy Company Limited* [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/CEFC_China_Energy_Company_Limited

EHL, Martin – HONZEJK, Petr. *Slabí dělají to, co musí. Tak vidí svět Putin a my to podceňujeme, říká generál Petr Pavel* [online]. 2017-11-12 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-65973850-slabi-delaji-to-co-musi-tak-vidi-svet-putin-a-my-to-podcenujeme-rika-general-petr-pavel>

POLJAKOV, Nikita – PRCHAL, Lukáš – ZELENKA, Jakub – KROPÁČEK, Jiří. *Rozkrýváme pozadí nové světové války. Jak se Češi ocitli v zajetí lží* [online]. 2017-11-12 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/komu-patri-ceske-noviny-nove-budou-jen-zdejsich-miliardaru/r~e6845e2640c511e5b3730025900fea04/>

LUCKÝ, Jakub. *Proti dezinformacím a k zajištění míru. Švédsko chce vytvořit zvláštní jednotku psychologické obrany* [online]. 2018-01-15 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/proti-dezinformacim-a-k-zajisteni-miru-svedsko-chce-vytvorit-zvlastni-jednotku_1801150723_dp

Více autorů. *Ivo Valenta* [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ivo_Valenta

ZELENKA, Jakub – PRCHAL, Lukáš. *Myšlenky odporující zájmům státu šíří až sto vlivných lidí, tvrdí vnitro. V hledáčku má na 40 webů* [online]. 2017-06-22 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/az-sto-vlivnych-lidi-siri-myslenky-odporujici-zajmum-statu-t/r~86622924568f11e7a83b0025900fea04/>

VALÁŠEK, Lukáš. *Jihomoravský kraj platil statisíce za pozitivní články o Haškovi* [online]. 2016-08-16 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: https://brno.idnes.cz/michal-hasek-hejtman-jihomoravsky-kraj-medialni-sluzby-jt-media-pw5-/brno-zpravy.aspx?c=A160804_081250_brno-zpravy_jkk

ZELENKA, Jakub – PRCHAL, Lukáš. *Putinův muž nejsem. Když uděláme chybu, napíšeme nový článek, říká vydavatel živých zpráv Pravda* [online]. 2017-03-15 [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nejsem-putinuv-muz-rika-nemecky-dezinformator-pravda-do-clan/r~411d7644089b11e7bc0e002590604f2e/>

Česká nezávislá televize [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/user/svobodnatv/about>

TVNWO [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/user/TVNWO/about>

ZELENKA, Jakub – KROPÁČEK Jiří. *Vztahy kolem dezinformačních kanálů na českém YouTube* [online]. 2016-04-25 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/mapa-dezinformacnich-kanalu-na-ceskem-youtube/r~4e00f2c429e711e7a4f4002590604f2e/#>

Autor neuveden. *Mezinárodní den svobody tisku: Jak odhalit falešné zprávy* [online]. 2017-05-03 [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/society/20170502STO73019/mezinarodni-den-svobody-tisku-jak-odhalit-falesne-zpravy>

JANDA, Jakub – BLAŽEJOVSKÁ, Markéta – VLASÁK, Jakub. *Dopady dezinformačních operací v České republice: Shrnutí specializovaného sociologického šetření agentury STEM* [online]. 2016-09-12 [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.evropskehodnoty.cz/wp-content/uploads/2016/09/Dopady-dezinformacn%C3%ADch-operac%C3%AD-v-České-republice.pdf>

Nová Evropa. *Facebook* [online]. 2018-02-08 [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nejsem-putinuv-muz-rika-nemecky-dezinformator-pravda-do-clan/r~411d7644089b11e7bc0e002590604f2e/>

Demagog.cz [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <https://demagog.cz>

Manipulátoři.cz [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://manipulatori.cz>

AZ247 [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://az247.cz>

Redakce. *Superlék jménem žlutý sníh: Odejde po něm cukrovka, demence i rakovina* [online]. 2017-12-08 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://az247.cz/superlek-jmenem-zluty-snih-odejde-nem-cukrovka-demence-i-rakovina/>

CEMPER, Jan. *K soudu se dostane první teroristický útok s antiislámským podtextem. Duchodce z Mladoboleslavska kácel stromy na železniční trať* [online]. 2018-02-28 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://manipulatori.cz/k-soudu-se-dostane-prvni-teroristicky-utok-antiislamskym-podtextem- Duchodce-mladoboleslavska-kacel-stromy-zeleznicni-trat/>

dce – ČTK. *Vlak u Boleslavi narazil do stromu. Kdo vyzýval Alláha? Policie prověřuje teroristický útok* [online]. 2018-02-28 [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-krimi/472834/vlak-u-boleslavi-narazil-do-stromu-kdo-vzyval-allaha-policie-proveruje-teroristicky-utok.html>

Více autorů. *Demagog.cz* [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Demagog.cz>

Demagog.cz. Facebook [online]. 2018-01-26 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/Demagog.CZ/photos/a.413965805283773.111848.345130612167293/1956361087710896/?type=3&theater>

KUNDRA, Ondřej – PROCHÁZKOVÁ, Andrea. *Zemanovi přispěly na kampaň i firmy, které jsou ve ztrátě* [online]. 2018-01-26 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/politika/zemanovi-prispely-na-kampan-i-firmy-ktere-maji-financni-problemy>

ban. *Správní soud zamítl všechny stížnosti na prezidentské volby. Miloš Zeman tak může složit slib* [online]. 2018-02-21 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/2397292-spravni-soud-zamitl-vsechny-stiznosti-na-prezidentske-volby-milos-zeman-tak-muze>

КОТЛЯР, Евгения. «У нас была цель... вызвать беспорядки»: интервью с экс-сотрудником «фабрики троллей» в Санкт-Петербурге [online]. 2017-10-14 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: https://tvrain.ru/teleshov/bremja_novostej/fabrika-447628/

Autor neveden. *An ex St. Petersburg 'troll' speaks out: Russian independent TV network interviews former troll at the Internet Research Agency* [online]. 2017-10-15 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <https://amp.meduza.io/en/feature/2017/10/15/an-ex-st-petersburg-troll-speaks-out>

NÁDOBA, Jiří. *Ruský troll vypráví, jak se dají ohnout volby* [online]. 2017-10-16 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/denni-menu/jak-pomluvit-hillary-a-zahybat-volbami-rozhovor-s-ruskym-trollem>

Více autorů. *Fancy Bear* [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Fancy_Bear

BIS. *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2016* [online]. 2017-02-27 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocní-zprava16e1.html?ArticleID=1136#Pozn4>

mka. *Zdroje jsem měl, ale někdo se mi vloupal do počítače, říká autor dezinformací. Lživé e-maily cílily na seniory* [online]. 2018-01-29 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/2375818-zdroje-jsem-mel-ale-zrovna-vcera-mi-zmizely-rika-autor-dezinformaci-lzive-e-maily>

FÉR, Ondřej. *Volby jsou terčem brutálních dezinformací: Vítač, iluminát, pokyn nevolit... Vyvrácíme 4 největší* [online]. 2018-01-15 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.info.cz/volby/prezidentske-volby-2018/volby-jsou-tercem-brutalnich-dezinformaci-vitac-iluminat-pokyn-nevolit-vyvracime-4-nejvetsi-22446.html>

KASÍK, Pavel. *Nenechte se napálit fotomontáží. Odhalte, co je na fotce upraveného* [online]. 2014-12-01 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: https://technet.idnes.cz/fotomontaze-hoax-fake-photoshop-doo-/software.aspx?c=A090317_114241_software_pka

CEMPER, Jan. *Jak je to s těmi mikrovlnkami „Radka Kotena“?* [online]. 2014-12-01 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://manipulatori.cz/temi-mikrovlnkami-radka-kotena/>

7. SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1: Moje poloha na českém politickém spektru, snímek obrazovky

Obrázek č. 2: Americký plakát z první světové války manipulující strachem

Obrázek č. 3: Americký plakát z první světové války manipulující soucitem

Obrázek č. 4: Budovatelský plakát

Obrázek č. 5: Sovětský voják s hodinkami

Obrázek č. 7: Sovětský voják bez hodinek

Obrázek č. 8: J. V. Stalin a N. Ježov

Obrázek č. 9: Fotografie s R. Slánským

Obrázek č. 10: Fotografie bez R. Slánského

Obrázek č. 11: A. Zápotocký a nádvoří

Obrázek č. 12: A. Zápotocký a dav

Obrázek č. 13: Nankingské děti

Obrázek č. 14: Babišovy noviny

Obrázek č. 15: Rozdíly v Lidových novinách

Obrázek č. 16: Hlavní stránka Hospodářských novin

Obrázek č. 17: Vztahy kolem dezinformačních kanálů na českém YouTube, snímek obrazovky

Obrázek č. 18: Bílá propaganda facebookové stránky Nová Evropa

Obrázek č. 19: Souhrn faktických výroků prezidentských kandidátů po poslední prezidentské debatě, vysvětlivky shora: pravda, nepravda, zavádějící, neověřitelné

Obrázek č. 20: Dezinformace ve skupině Děčín bez cenzury, snímek obrazovky

Obrázek č. 21: Hoax vtipem ve skupině Lumpenkavárna, snímek obrazovky

Obrázek č. 22: Mnou vytvořeným falešným profilem šířená dezinformace ve skupině Podporujeme svého prezidenta Miloše Zemana, snímek obrazovky

Obrázek č. 23: Aktivity poslanců SPD na Facebooku, snímek obrazovky